

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor Socialistične zveze delovnih ljudi Krško - Izhaja vsako soboto - Urejuje uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - Naslov uredništva in uprave Posavski tednik Videm-Krško 1 - Telefon uredništva in uprave Krško 17 - Tekoči račun pri Narodni banki, podružnica Krško št. 615-T-145 - Letna naročnina 400 din, polletna 200 din, četrtletna 100 din - Tiska Mariborska tiskarna v Mariboru

POSAVSKI tednik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI OKRAJA KRŠKO

Potrebno in hvaležno delo nas čaka

Socialistična zveza delovnih ljudi mora biti osnovna in glavna sila socialistične politike in boja za njeno praktično uresničenje - Poskrbimo za večjo politično, idejno in ostalo družbeno aktivnost Socialistične zveze v okraju

Poročali smo že o zadnji razširjeni seji okrajnega odbora SZDL Krško, na kateri so odborniki in predsedniki občinskih odborov SZDL razpravljali o tekočih nalogah naših organizacij. Danes objavljamo sklepe, ki so bili sprejeti na tej seji. Občinski odbori SZDL in osnovne organizacije naj uravnajo po njih svoje praktično delo ter dopolnijo sklepe še z nalogami, ki jih jim narekuje potrebe posameznih občin in krajev.

Občinski odbori in osnovne organizacije SZDL naj se lotijo aktivnega političnega dela s polemom; marsikaj smo doslej že dosegli in veliko naredili, mnogo pa je pred nami še neizpoljenih nalog. Zato občinski odbori SZDL ne smejo biti popustljivi do tistih odbornikov organizacije, ki ne čutijo odgovornosti pred našim socialističnim napredkom in pred našo družbo kot celoto. Javno mnenje naj se ustvarja v naših organizacijah in po vseh članih Socialistične zveze, ne pa mimo njih. Vsakršna zlonamerna pretiravanja ali posploševanja posamičnih napak v sistemu je treba odločno odklanjati in javno zavračati. Na podlagi napačnih podatkov ne smemo postavljati analiz ali dejati poročil.

Vsi občinski odbori SZDL se morajo takoj sestati, morda tudi k razširjenim sejam, na katere naj povabijo predstavnike vseh organizacij, oblastnih organov, ustanov, kolektivov in društev v svojem kraju. Razglabljajo naj o vprašanjih, ki jih je obdelala zadnja seja okrajnega odbora SZDL. Sestavijo

naj podoben načrt dela, kaj bodo ukrenili odborniki sami in kaj s pomočjo ostalih članov SZDL. Temeljito je treba poudariti tržaško vprašanje in ostala sodobna, zanimiva vprašanja na množičnih krajevnih in vsakih sestankih. Politično delo je treba povsod povezati z določenimi gospodarskimi vprašanji vasi, trga ali mesta. Preko zborov volivcev in drugih organov ter oblik družbenega samoupravljanja naj bodo organizacije SZDL instrument javne kontrole ljudskih množic nad delom svoje oblasti.

Vprašanje komun je treba državljanom poljudno, izčrpno in pravilno razložiti. Kakršnokoli ukrepanje in sprejemanje določenih sklepov glede meja, pristojnosti, financ in povpraševanj bodoče komunne bi bilo v našem okraju prehiteno. Treba pa je ljudem jasno in razločno povedati da se moramo temeljito pripravljati na ustanavljanje komun in temeljito pripraviti vse pogoje, da bodo lahko začele delovati. Pomoč pri sestavljanju družbenega plana za leto 1955 in sodelovanje pri krepitevi naših občin je ena izmed prvih takih praktičnih nalog.

Na vasi stoji pred organizacijami Socialistične zveze pomembna naloga, da pomagajo vodstvom splošnih kmetijskih

zadrug pri njihovih odgovornih delih. Sodelovanje občinskega ljudskega odbora, odbora SZDL in kmetijske zadruge mora biti stalno; le tako bo napredek vasi zagotovljen.

Povezava načrtov posameznih društev in organizacij, zlasti pa ustanavljanje Društev prijateljev mladine in pomoč vsem organizacijam oz. društvom, ki sodelujejo v socialistični gradnji naše države, je ena izmed stalnih nalog SZDL. Skrb za delo Ljudske prosvete, izvenšolsko in ostalo izobraževalno delo je prav tako redna dolžnost SZDL.

Razširitvi glasila okr. odbora SZDL »Posavski tednik« morajo organizacije SZDL posvetiti vso skrb. To je naloga vseh občinskih odborov SZDL. Hkrati pa moramo tudi skrbeti za razširitev ostalega časopisa, zlasti pa za nove naročnike dobre in cenene knjige množičnih izdaj Prešernove družbe.

Obisk osnovnih šol mora biti v mnogih krajih našega okraja zelo slab. Dolžnost organizacij SZDL je, da na to opozorijo svoje člane in pomagajo prosvetnim delavcem, da bo obvezen šolski pouk v celoti uresničen.

Odbori in organizacije Socialistične zveze naj v okviru množičnih sestankov skupno z občinskimi ljudskimi odbori pripravijo dobre zbornice volivcev. Pobude za vse napredno in dobro naj izhajajo prav iz vrst članov SZDL. Le tako bo naša politična organizacija v pomoč ljudski oblasti, od katere moramo zahtevati, da dela dobro in pozitivno.

Člani okrajnega odbora SZDL, ki so funkcionarji v vrstah Ljudske prosvete, Društev pri-

jatelj mladine, Okrajne zadruške zveze, v odborih in svetih ljudske oblasti in drugje, naj poglobijo s pripravami raznih seminarjev, tečajev, zimskih kmečkih šol in ostalih oblik izvenšolskega ljudskoprosvetnega izobraževalnega dela. Kjerkoli so danj pogoji, naj takj tečajji in šole začnejo takoj delati.

Pomoč »Svobodam« naj bo konkretna in življenjska. »Svobode« se bodo letos predvsem posvetile izobraževalnemu delu, za katerega so potrebne tudi dobre organizacijske priprave. Naš družbeni položaj zahteva od nas, da se začnemo smotno in smiselno izobraževati. Od tega je odvisen osebni napredek posameznika, zlasti pa še kakovostni napredek dela naših družbenih organov upravljanja, naših delavcev v proizvodnji in krepitve socialističnega družbenega sožitja sploh.

Okrajni odbor SZDL bo z vsemi silami podprl »Svoboda« Videm-Krško, ki ima namen zgraditi velik in sodoben kulturni dom, ki bo pomembna pridobitev za Spodnje Posavje.

Ob vseh naštetih nalogah pa naj odbori in organizacije SZDL ne pozabijo na organizacijska vprašanja. Nekateri odbori še vedno niso dvignili novih legitimacij SZDL, okrajni odbor SZDL pa dolguje zanje GO SZDL 255.000 din. Mnoge organizacije so v zaostanku s pobiranjem članarine, nimajo urejenih pregledov članstva itd. Tudi pri tem na videz drobnem, a zelo važnem delu je treba čutiti odgovornost pred našo celotno družbeno stvarnostjo in pred vsem članstvom Socialistične zveze.

KRMELJSKI RUDARJI SO IZPOLNILI LETNI PLAN

V petek, dne 15. oktobra, ob pol osmih zjutraj je sirena naznanila rudarjem v Krmelju, da so dosegli pomembno delovno zmago: dosegli so letni plan proizvodnje in izpolnili dolžnost do domovine.

Popoldne istega dne se je kolektiv v Krmelju zbral na množičnem sestanku. Direktor rudnika Jože Hegler je čestital rudarjem, tehničnemu in ostalemu osebju k doseženemu uspehu. Letos so zabeležili krmeljski rudarji v proizvodnji zares lep uspeh: od 195 ton premoga na dan v začetku leta so zadnje mesece izkopali na dan že po 250 ton, tako da so zabeležili povprečno 10 % povečanja storilnosti. Brez izboljšane discipline tega ne bi

dosegli. V tretjem tromesečju so zaradi čedalje večjega povpraševanja po premogu začeli delati tudi vsako drugo nedeljo s tremi delovnimi izmenami.

Ko so pretekli petek proslavili doseženi letni plan, so sklenili, da bodo pocenili premog s 15. oktobrom za 2,24 %, hkrati pa si bodo prizadevali, da bi odslej nakopali dnevno po 260 ton premoga.

Delovnemu kolektivu rudarjev v Krmelju, ki so pokazali v zadnjem času tako lep napredek v storilnosti, čestitamo k dalečnji uspehi, saj so prvi v krškem okraju, ki so izpolnili letno dolžnost do socialistične domovine!

Veseli v Stranjah

Zadnje nedeljo so v Stranjah nad Blanco lepo proslavili zaključek elektrifikacije te znane partizanske vasice pod Bohorjem. Poleg domačinov se je zbralo v Stranjah precej vaščanov iz bližnjih krajev, navzoč pa so bili tudi predstavniki OLO, predsednik občine Blanca in večja skupina lovcev iz Brestanice in Blance. Godba senorške Svobode je dvigala dobro razpoloženje navzočih, ki so se popoldne zbrali pred prireditvenim prostorom.

Tone Kočever se je v imenu vaščanov zahvalil za obisk in pomoč ljudske oblasti, ki je z električno lučjo poskrbela za napredek tudi v tej oddaljeni vasi. Za njim je govoril predsednik OLO Krško Tone Zupančič, ki je pohvalil delovno vno in vztrajnost Stranjančanov, ki se niso ustrašili truda, da so speljali električno tako daleč pod Bohor. Lojze Jazbec se je zahvalil vaščanom v imenu vseh tistih, ki so imeli v letih narod-

noosvobodilne vojne v teh vases kot partizani in aktivisti pri zavednih domačinih noč in dan odprta vrata. Splošno veselje je dvignil tudi 73-letni Franc Kočever, ki se je zahvalil ljudski oblasti in gostom za pomoč ter obisk; z ginjenimi besedami se je spomnil let osvobodilne vojne in naporov, ki so bili potrebni za zmago.

Z enominutnim molkom so zbrani nato počastili spomin vseh za svobodo padlih junakov, lovci pa so izstrelili častno salvo.

Dan in večer sta nato minila v prijetni zabavi domačinov in gostov, ki so se s Stranjančani vred veselili njihovega napredka.

V PONEDELJEK ZVEČER: TELOVADNA AKADEMIJA TVD PARTIZAN V BREŽICAH!

Proslava 35-letnice SKOJ v Brežicah

V sredo 13. oktobra so v Brežicah svečano proslavili 35-letnico SKOJ. Dopoldne je bila pred poslopjem gimnazije, kjer je vzidana spominska plošča, komemoracija, ki ji je prisostvovalo večje število študentov in meščanov. Zvečer je bila svečana akademija v Domu JLA. Akademiji je prisostvovala in glavnem mladine in prosvetni delavci. O zgodovini Zveze komunistične mladine Jugoslavije je govoril tov. Bajc.

29. novembra bo v Črneči vasi zasvetila elektrika

Podjetje, ki opravlja dela na elektrifikaciji vasi nad Kostanjevico, bo predvidoma končalo elektrifikacijo črnečevškega okoliša do 29. novembra. Tako bodo prebivalci Črneče vasi in okolice proslavljali hkrati dva pomembna praznika: Dan republike in dan, ko bo pri njih prvič zasvetila elektrika.

Oglejte si do četrta razstave v Brežicah!

OBVESTILO DOPISNIKOM IN SODELAVCEM

Ker je današnja številka Posavskega tednika v glavnem posvečena občinskemu prazniku Brežice in Posavskemu tedniku, bomo ostale poslance članke in vesti objavili prihodnji teden. Sodelavce našega lista prosimo za kratka, izčrpna poročila in novice iz življenja in dela prebivalcev, organizacij, društev, delovnih kolektivov in oblastvenih organov iz vseh predelov krškega okraja.

UREDNISŦVO

VREME
v času od 24. do 31. oktobra
Nestalno vreme s pogostimi padavinami. Večjih zaporedoma nekaj dni dež; sneg skoraj do nižin. Izboljšanje vremena šele v začetku novembra.

7 dn' po svetu

Ali bo PARIZ izpolnil pričakovanja? Tako se te dni sprašujejo politični in diplomatski krogi, v mislih pa imajo francosko-nemška pogajanja o Posarju, razgovore štirih zunanjih ministrov (ZDA, Vel. Britanije, Francije in Zah. Nemčije) o nemški suverenosti, sestanek držav-udeleženk nedavne londonske konference in slednjič še - da bo mera polna - zasедanje Sveta zunanjih ministrov Atlantskega pakta.

Vse to se dogaja v Parizu. Dogodki pa so tesno povezani med seboj, dejali bi celo lahko, da so odvisni drug od drugega. Če se bo francoskemu premieru Mendès-Franceu in zahodno-nemškemu kanclerju Adenauerju posrečilo odpraviti spor okrog Posarja z dnevnega reda, ne bo več resnejših zavor na sestanku »devetih Londončanov«, ko bodo dokončno odločali o sprejemu Zah. Nemčije v razširjeni bruseljski pakt in njeni ponovni oborožitvi v njegovem okviru. Kakor vse kaže, je Adenauer pripravljen ugoditi vsem Mendès-Franceovim željam, zahteva pa podporo parlamentarnih skupin, ki predstavljajo vladno večino. (V ta namen je povabil voditelje posameznih političnih skupin Bundestaga v Pariz, po zadnjih vestih sodeč pa tudi voditelja socialistodemokratske opozicije Olenhauerja.)

Iz Pariza poročajo o načelnem sporazumu med obema državnikoma. Uspeh dogajanj je pomemben tudi za francoskega premiera. Ob prevzemu predsedniškega mesta je namreč parlamentu obljubil, da bo odpravil tudi ta spor. Parlament bo razen tega laže glasoval za bruseljski pakt in ponovno nemško oborožitev, četudi je še vedno silno močno gibanje proti vsakršni nemški oborožitvi.

Zato je Mendès-France tudi do posarskega vprašanja precej zahteven. Trde, da se zavzema za to, da bi vse do podpisovanja mirovne pogodbe z Nemčijo Posarje ostalo pod nadzorstvom bruseljske zveze, a ne pod nadzorstvom posebne francosko-nemške komisije, kakor želi Adenauer. Še nadalje naj bi veljal francosko-posarski sporaz. (Nadaljevanje na 16. strani)

Podbočje se zahvaljuje

»Zdravstveni delavci krškega okraja smo z željo, da se oddolžimo spominu velikega sina našega naroda, nepozabnemu voditelju in narodnemu heroju Borisu Kidriču, ustanovili to postajo za prvo pomoč, ki naj nudi prebivalstvu hitro in uspešno prvo pomoč, in zdravstveno zaščito...«

Tako se začenja posvetilo v knjigi, ki so jo izročili lani ob ustanovitvi postaje za prvo pomoč v Podbočju člani sindikata zdravstvenih delavcev štev. 1 iz Krškega. Ze tedaj so obljubili, da bodo pregledali vse prebivalstvo občine Podbočje. Zaradi raznih ovir so to obljubo izpolnili šele preteklo nedeljo. Okr. odboru Rdečega križa je s pomočjo sindikata zdravstvenih delavcev Krško. Kliničnih bolnišnic in Centralnega higienskega zavoda iz Ljubljane nedeljska zdravstvena akcija zelo dobro uspela. Kot gosti so se udeležili pregleda tudi člani okr. odbora RK iz Kranja, ki so podarili potrebni tudi nekaj oblek in obutve. Tudi kirurška klinika s predstojnikom prof. dr. Božidarjem Lavričem je podarila postaji v Podbočju sanitetni material.

Za zdravniški pregled je vladalo v Podbočju veliko zanimanje, saj se je že pred pričetkom pregleda pred šolo

zbrala množica ljudi. Zdravstvena ekipa je pregledala poleg 140 šolskih otrok iz Brezja, Erloga, Planine, Brezovice in Podbočja še 110 odraslih prebivalcev občine Zobozdravniki so naredili preko stotim pacientom manjše ambulantne posege v vrednosti preko 15.000 dinarjev. Zdravniški pregledi so pokazali, da skoraj nihče izmed pregledanih ni popolnoma zdrav. Opazili so tudi velike razlike med otroki iz goratih in nižinskih predelov. Pri mnogih so opazili znake podhranjenosti, slabo obutve in oblačila. Mnogi otroci kažejo tudi nepotrebno zamernost, ki jo povzroča preamihna skrb staršev za razvoj otroka.

Okrajni odbor RK je podaril krajevni organizaciji RK 15.000 dinarjev za najrevnejše otroke in starše. Najbolj potrebnim otrokom bodo popravili čevlje in jim omogočili obisk šole tudi pozimi. Poleg trenutne pomoči RK in zdravstvenih delavcev pa bo seveda treba skrbeti tudi za gospodarski dvig vasi in za naprednejše gospodarjenje na kmetijah. Urediti bo treba čimprej tudi vodnjake in gnojlišča, ki so marsikje glavni vir nečistote in boleznij med ljudmi.

Kako lani, bodo tudi letos imeli v Podbočju tečaj za prvo pomoč. Že lani so tečajnice

Podbočja na takem tečaju RK pokazale zelo dobre uspehe, saj so bile med najboljšimi v okraju. V nedeljo so pomagale pri zdravstveni akciji in pokazale precejšnje znanje in spretnost, ter jih je treba pohvaliti za njihovo vno.

Obiska zdravnikov, daril in pomoči so bili prebivalci Podbočja zares veseli in izražajo tudi na tem mestu zahvalo vsem, ki so v akciji sodelovali.

Zaključek predvojaškega taborjenja v Kostanjevici

Prejšnji teden so v Kostanjevici zaključili jesenski del taborjenja obveznikov predvojaške vzgoje in kmečkih centrov. Mladinci so pokazali v času taborjenja zgledno disciplino in so zlasti napredovali v praktičnem znanju voščin, ki jim bodo potrebne v vrstah JLA. Zaključne proslave se je udeležil poleg ostalih tudi predsednik OLO Krško tov. Tone

Zupančič, ki je pozdravil mladince in jim čestital k pokazanim uspehom. Najboljši komandirji so bili ob zaključku nagradjeni in pohvaljeni. Škoda, da prosvetni forumi niso poskrbeli na tem taborjenju za pestrejši kulturno-prosvetni del vzgoje mladincev. Čas, ki so ga mladinci prebili na taborjenju, bi bil s te strani lahko bolje izkoriščen.

Iz Krmelja in Šentjanža

Strelnska družina v Krmelju je priredila 17. oktobra nagradno streljanje z zračno puško, ki se ga je udeležilo lepo število tekmovalcev.

Vaška organizacija SZDL Kij pri Šentjanžu pa je igrala zadnje nedelje krajsko igro »Kje je meja« na prostem v vasi Pri-

reditvev je bila združena z veselicem, katere čisti dobiček so namenili za popravilo vaške potji Igralci-domačinji so kar dobro igrali, čeprav je večina bila prvič na odru. Po igri se je razvila prijetna zabava ob veliki udeležbi domačin in tujih gostov.

Vse naročnike našega tednika, ki še niso utegnili poravnati naročnine za prvo polletje 1954 (200 din) in morebitnih zaostankov iz leta 1953, vjudno opozarjamo naj nam že poravnajo malenkostni, a neljubi dolg. Vsem zamudnikom smo medtem poslali opomine in jih prosimo, da hkrati z zaostalo naročnino nakažejo tudi opominske stroške.

Hkrati obveščamo vse ostale naročnike, da je zapadla medtem tudi naročnina za drugo polovico leta 1954 (200 din) in jih prosimo, da jo nakažejo na naš tekoči račun 615-T-145. Naročnino lahko plačate tudi osebno v naši upravi v Krškem (v I. nadstropju stavbe nad okrajno pošto).

Uprava

„Postoj, popotnik, ta kraj je svet“...

Krški planinci v Podsusedu

Ob občinskem prazniku v Kostanjevici

Prebivalci Kostanjevice so se 21. oktobra spomnili 105 žrtev, ki jih je dala občina v borbi za svobodo. Ta dan so določili za občinski praznik, ki ga bodo naslednje leto obhajali vsako leto.

Na slavnostni seji občinskega odbora je govoril predsednik LOMO Kostanjevica, ki je med drugim opisal splošno delo in žrtve, ki jih je dalo ljudstvo tega kraja v narodnoosvobodilni borbi. Odbornikom in gostom

je hkrati podal obračun že izvršenih in bodočih nalog ljudskega odbora.

Po slavnostni seji je bila v Zadržnem domu akademija. Spored je bil lep in obširen. Po akademiji je bil pred Zadržnim domom odkrit spomenik padlim žrtvam. Zbrane je pozdravil partizanski borec Karel Venc, ki je predal besedo ljudskemu poslancu Lojzetu Colariču. Za njim je govoril še

preds. okr. odbora Socialistične zveze Franc Kolar. Predvsem je razložil položaj v zunanji politiki, naš položaj v svetu v zvezi s tržaškim sporazumom, Balkanskim paktom in boljšimi odnosi s Sovjetsko zvezo, načel pa je tudi nekaj lokalnih problemov Kostanjevice.

Spomenik je odkril Lojze Colarič in ga izročil v varstvo občanom Kostanjevice. Vkljesane vrstice na spomeniku: „Postoj popotnik, ta kraj je svet“ bodo marsikoga ustavile in mu povedale, da so tu doma ljudje, ki so delali in padli za vse to, kar danes imamo. Padlo je 38 borcev, 39 talcev in 27 žrtev fašističnega divjanja. Da v svoji sredi niso imeli domačih izdajalcev in belogardistov, Kostanjevčani radi vsakomur povedo.

Pred spomenik so položili zastopniki vseh domačih organizacij in podjetij vence, kakor tudi zastopnik Okrajnega odbora Zveze borcev.

Z internacionalno in enominutnim molkom je bila proslava zaključena.

Popoldne je bila otvoritev razstave slovenske knjige. Otvoril jo je Božo Boršnik, ki je navzočim razkazal knjige.

Prebivalcem Kostanjevice čestitamo k občinskemu prazniku in jim želimo mnogo uspeha na vseh področjih!

Zakaj so kmetijski prideki na senovškem trgu tako dragi?

Trg na Senovem je skoraj vedno slabo založen s sadjem, zelenjavo, povrtnino in ostalimi živili. Gospodinjje so prisiljene hoditi v oddaljene vasi in kupovati kmetijske pridelke direktno pri kmetih. S tem se kajpak ustvarja umetno povpraševanje, kar dviguje cene. Okoliškim kmetom sploh ni treba na trg, ker lahko prodajo vse svoje pridelke kar na domu. Prav zaradi tega se ne smemo čuditi, če so cene na senovškem trgu najbrž najvišje v Sloveniji.

Tako stanje na senovškem trgu ne bo mogoče rešiti s tem, če bodo senovške trgovine enkrat ali dvakrat nabavile krompir ali drugo povrtnino. To namreč še ni družbena intervencija, ki bi lahko prisilila kmete, da bi tudi oni znižali cene svojim pridelkom. Družbena intervencija je uspešna le tedaj, če pride na trg zadostna količina kmetijskih pridelkov po nižjih cenah.

trgovci ne bodo mogli rešiti tega problema. Senovo mora imeti svojo zelenjadno trgovino, ki bo vsak dan v stanju nuditi sadje, povrtnino in zelenjavo senovškim gospodinjstvom. Pa tudi zelenjadna trgovina sama ne bo rešila problema, če je ne bo kakšna bližnja ekonomija pripravljena zalagati z vsemi kmetijskimi pridelki.

Mislím, da so na Senovem pogoji za ustanovitev take trgovine. Tudi Kmetijska zadruga v Brestanici bi verjetno bila pripravljena spremeniti strukturo zemljišča svoje ekonomije. Namesto, da bi zasejala površine s pšenico in koruzo (kakor je to delala doslej), jih naj zaseje z zelenjavo in povrtnino. To bo vsekakor bolj donosno, da ne govorim o družbeni intervenciji, ki jo bo lahko izvajala na senovškem trgu. Saj prav zaradi tega tudi ustanovljamo ekonomije!

Zbor volivcev v Podsredi

Zadnji nedeljo je bil v Podsredi sklican zbor volivcev, ki se ga je udeležilo približno 70 volivcev. Navzoča sta bila tudi ljudska poslanka Tone Zupančič in ing. Tone Koželj. Na dnevnem redu je bilo vprašanje: kaj je bil pregled sklepov zadnjega zbora volivcev. Delovno predsedstvo zbora volivcev je usmerilo razpravljanje predvsem v zahtevo da se Podsreda čimprej vključi v bodočo komuno Kozje. Ni pa se pogledalo, da bi razložilo volivcem bistvo komune. To sta razložila ljudem predsednik OLO Tone Zupančič in ing. Koželj, ki sta poudarila, da bodo meje komunam potegnili predvsem gospodarski in ostali razlogi. Večina na zboru navzočih je po predlogu delovnega predsednika tovariša Preskarja in priporočili okr. odbornika tov. Kuneja nato izglasovala, da se bo Podsreda z Gorjanjami vključila v Kozjansko komuno. Za Pečice bodo imeli volivci še poseben zbor.

Na zboru volivcev so govorili tudi o fondu za obnovo podeželja in ostalih gospodarskih zadevah Podsrede.

Kronika nesreč

Jože Cerovšek, 39-letni rudar iz Senovega, se je 16. oktobra 1954 vračal po gozdu domov in je tako nesrečno padel, da si je poškodoval levo nogo.

Vladimir Suljagič, 19-letni vodnik JLA, je pri igranju nogometa dne 16. okt. 1954 padel in si zlomil desno roko.

Ivan Cizelj, 20-letni poljski delavec iz Zg. Pohance, in Leopold Pavlovič, 24-letni tesar iz Vel. Malenc, sta bila 17. okt. 1954 na veselici v Artičah ranjena z nožem, in sicer Ivan Cizelj dvakrat v hrbet, Leopold Pavlovič pa enkrat v levo roko in dvakrat v hrbet.

Iz brežiške porodnišnice

V porodnišnici naše bolnišnice so prejšnji teden rodile: Milka Topolovšek iz Brestanice 43 — deklico, Neža Škrbina iz Breg št. 25 — dečka, Angela Sibilija iz Sevnice 42 — dečka, Anica Vehovar iz Vel. Kamna št. 13 — deklico, Ružica Dolenc iz Kraljevca št. 2 — dečka, Anica Vid iz Laduča št. 22 — dečka, Danica Jurač iz Leskoveca št. 5 — deklico, Vida Vučarjšk iz Artič št. 55 — dečka, Emilija Mlinarič iz Lončarjevega dola št. 25 — deklico, Anica Dejanovič iz Brežice — deklico, Neža Skofca iz Malega vrha št. 3 — deklico, Katica Sušec iz Police 72 (OLO Klanjec) — deklico, Marija Blažević iz Ponikve št. 19 — dečka, Marija Ogorevc iz Bukoška št. 60 — dečka, Jožefa Gelb iz Vidma — dečka, Marija Braduša iz Malenc št. 25 — dečka, Antonija Cerjak iz Lenarta št. 9 (Brežice) — dečka, Anica Asel iz Stare vasi št. 28 (Bizeljsko) — dečka, Anica Suster iz Vel. Trna št. 3 — deklico. — Čestitamo!

V Stranah so naši čuden balon

V nedeljo, 17. oktobra, okoli 7. ure zjutraj so kmečki fantje v Stranah nad Blanco nenadoma zagledali v zraku večji balon, ki se je počasi spuščal proti vasi, nato pa ga je veter začel odnašati proti severu. Hiteli so za njim proti bližnjemu gozdu, v katerem se je balon zapletel v krono večjega drevesa. S težavo so ga sneli iz krošnje in ga razvezali; na spodnjem koncu je bil balon, ki je iz tanke, prosojne mase, prav enostavno zavezan. Pod balonom je bila na kakšnih 30 cm dolgi kovinski paličici obešena prazna, navzdol odprta skatla iz kartona, okoli paličice pa je bil pripet prazen, večji pisemski ovitek. Domačini, ki so bili prvi pri

balonu in ki so ga sneli z drevesa, zagotavljajo, da je bil tako ovitek, kakor karton pod njim prazen.

Zanimivo bi bilo dognati, če je balonček, ki je meril v zraku kakšne tri metre domačini pripovedujejo, da je med letom spreminjal obliko in je bil nekaj časa podoben piramidi, pa spet kocki, podoben drugim balončkom, ki so jih v zadnjih mesecih našli več v raznih krajih Dolenjske. Nekatere izmed njih je spustila v zrak neka francoska tovarna železa ob proslavi 100-letnice svojega obstoja. Vetrovi so nekaj teh balončkov zanesli na naše kraje. Enega so našli blizu Litije, druge pa na Dolenjskem gričevju.

Partizan (Brežice) — NK Konjice 3:0

V nedeljo, dne 17. oktobra, bi morala biti odigrana prvenstvena nogometna tekma med Partizanom Brežice in NK Konjice. Ker nasprotnika ni bilo k nastopu, je podzvezni sodnik Benčina odpisal tekmo 3:0 v. o. v korist domačega Partizana.

Da zadovolji številne gledalce, je moštvo Brežice odigralo nato prijateljsko tekmo z moštvom Doma JLA Brežice, ki se je končala z rezultatom 6:4 za Brežice. Napadalna vrsta Partizana ni najbolj posrečeno izbrana, kar je pokazala ta tekma. Treba bo pritegniti nove moči, če se želijo Brežičani v močni konkurenci Celjske podzveze uspešno uveljaviti. Največja hiba igralcev Brežic je še vedno pretirano preigravanje in nekoristno zadrževanje žoge.

V predtekmi so mladinci trgovske šole zmagali z 1:0 nad mladinci Brežic.

Jutri bo v okviru prireditve Posavskega tedna odigrana prvenstvena nogometna tekma med domačim Partizanom

Brežiški rokometaši v Celju

V okviru ekskurzije v St. Peter in Celje so se rokometaši brežiške gimnazije pomerili v prijateljski tekmi s celjskim Zelezničarjem. Zaradi izkušnosti celjske ekipe smo pričakovali visok poraz. Bojazen pred njim je povečala še utrujenost in maloštevilnost igralcev, saj nas je bilo samo za eno ekipo, brez vseh menjav. Celjani so začeli z ostrimi napadi, mi pa smo se uspešno branili s cono. Nasprotniki so igrali grobo in je bila njihova igra polna ne-

Objave in oglasi

športnih potez, kar je sodnik Zakrajšek dovoljeval. Rezultat se je ves čas menjaval, polčas pa se je končal 8:7 za Celjane — V drugem polčasu je bil tempo igre še hušji, kar se je poznalo predvsem nam, ki nismo imeli menjav. Odlična obramba vratarja Agreža pa nam je vlivala vedno novih moči. Končni rezultat je bil 15:12 za Celjane, za katere je večkrat krepko »pritegnil« tudi sodnik Zakrajšek.

Gole za Brežice so dali: Medved 6, Verbanič 5, Slatner 1. M.

Planinski dom na Susedgradu

planine s kočami. Prav tako poznajo oni naš »Tončkov dom« na Lisici in ostale slovenske planine. Čas za obisk visokih planin je za nami, zato vabijo zanesljivi hribi z Lisco na čelu, Susedgrad, Glavica in še toliko drugih prirodnih lepot naše

zemlje v jeseni. Pojdimo na planine, ki se še koplejo v soncu, ven iz megle in vsakodnevni skrbi!

Planinskemu društvu Hrvaške in Planinskemu društvu Podsusedu želimo tudi v bodoče prav tako lepe uspehe! M. P.

Iz brežiške sodne dvorane

PRI »PIONIRJU« JE KRADEL Jože Kozole iz Sremiča je bil zaposen kot delavec pri podjetju »Pionir« na Vidmu. Kljub dobremu zaslužku se mu je zabotelo tuje lastnine in je v letošnjem juliju in avgustu na delovišču vzel 1,5 kg žičnikov, 1,5 kg žice, tri železne spojke in bakreno ploščo težko 11,5 kilograma ter vse skupaj odnesel na svoj dom in skrjal na podstrežje. Patrola Ljudske milice iz Krškega je ukradene predmete našla ter jih podjetju vrnila. Jožeta Kozoleta pa je sodišče zaradi tatvine obsodilo na dva meseca zapore.

PRETEP MED SOSEDI. Med Andrejem Zmavcem star., Andrijem Zmavcem ml. ter Ferdinandom Grmovškom in Antonom Grmovškom iz Stare vasi (Bizeljsko) je dal žalosa spor zaradi malo zemlje. Namesto da bi živeli v dobrih sosednih odnosih, se zaradi te zemlje pripravajo, dne 25. junija 1954 pa so se po predhodnem prepiru celo stekli. Andrej Zmavec star. je s kolom udaril

Ljubitelji športa — ne pozabite na odbojgarski turnir!

Bobi: »Oprostite, ali ste vi zamorec?«
»Da!«
Bobi: »Ah, zato!«

Objave in oglasi

KINO
KRŠKO predvaja 23. in 24. oktobra ameriški film »DVOBOJ PRI SREBRNEM POTOKU«; 27. in 27. oktobra ameriški film »CYRANO DE BERGERAC«.

KOSTANJEVICA predvaja 27. oktobra ameriški pustolovski film »PODVODNA ČETA«.

SEVNICA predvaja 23. in 24. oktobra ameriški film »GOSPA BOVARYJEVA«.

BREŽICE predvaja 23. in 24. oktobra ameriški film »RIMSKE POČITNICE«, FN 34; (v nedeljo predstave samo ob 15. in 17. uri) — 28. oktobra švedski film »MARGIT« — predstave ob 17. in 19. uri; 29. in 31. oktobra ameriški barvni film »PREGNANI IZ POKER FLETA«, FN 35.

SEJMI
30. oktobra v Studencu pri Sevnici
25. oktobra v Krškem
29. oktobra v Pišecah
28. oktobra v Šenturju pri Celju fs fs fs fs scž; b lju

OGLASI
KMETIJSKA ZADRUGA V KOSTANJEVICI na Krki razpisuje MESTO UPRAVNIKA. — Moški z večletno prakso imajo prednost. Plača po dogovoru.

SLUŽBO ZELI SPREMENITI PEKOVSKI POSLOVOJIA, ki že več let uspešno vodi pekarno. Gre za poslovodjo, predpčnika ali splošna pekovska dela. Ponudbe pošljite na: Rudj Planinc, Šentjur pri Celju.

ZDRAVILIŠČE ČATEŠKE TOPLICE bo od 1. novembra 1954 do 1. aprila 1955 obratovalo v zmanjšanem obsegu. Restavracija bo odprta vsak dan, kopalnice pa samo ob sredah in sobotah od 14. do 18. ure ter ob nedeljah od 8. do 12. ure. — Uprava Zdravilišča Čateške Toplice.

NAMESTO VENCA na grob pokojne Antonje Smerjeve so poklonili učenci osnovne šole v Brežicah z učiteljskim zborom osirotelima hčerka 5300 dinarjev.

NAPRODAJ HIŠA v dobrem stanju, Zadovink 3. Točno informacije Cesta krških žrtev šte. 36, Krško.

M C C C L I I I V STOLETjih

BREŽICE

SOCIALISTIČNA KNJIŽNICA
MIA ARCA
PO MESTO

LITICNE BORBE ZA SLOVENSTVO V POSAVJU

POS AVSKI TEDEN 23.-28.X.

1 9 5 4

Ob prvem občinskem prazniku Brežic

28. oktobra 1954 praznujemo prebivalci Brežic naš prv občinski praznik. To je zgodovinski dan, ki nas spominja na enega izmed najbolj žalostnih dni preteklosti Brežic, hkrati pa je tudi njegov najsvetlejši dan. 28. oktobra 1941 se je začela množična selitev prebivalcev našega mesta, ki ga je hotel nacistični okupator povsem ponemčiti in tako enkrat za vselej uničiti slovensko prebivalstvo. Z množičnim izseljevanjem naj bi se za vselej končala stoletna zgodovina slovenskih Brežic. Marsikdo je ob zločinskem okupatorjevem početju takrat obupal in se udal v usodo.

Toda v istem trenutku, ko se je reševalo vprašanje nadaljnega obstoja slovenskih Brežic po načelu biti ali ne biti, so se zbrali pod vodstvom Komunistične partije nekateri njeni mladi člani, navdušeni in zavedni proletarski fantje, ki jih nj prestrašila ogromna sila nacističnega okupatorja. Imeli so pogum, da so se postavili po robu sil, pod katero je takrat ječala skoraj vsa Evropa. Pray na dan 28. oktobra 1941, ko se je večina prebivalstva z boleščjo v srcu poslavljal od svojih Brežic, so se ti fantje zbrali nad Sromljami in ustanovili prvo oboroženo skupino v Posavju — Brežiško četo Globokoga obdovanja vreden, skorajda naravnost drzen se nam danes zdj njihov načrt in polkus, ovirati in preprečiti preseljevanje prebivalcev v Posavju. Zaradi ogromne premoči okupatorja se jim plemenita naloga žal ni posrečila. Konec novembra, po komaj dobrem mesecu aktivnosti, jih je okupator izsledil v Gorjanah pri Podsredi. Štirje so padli v borbi z nacisti, enaist jih je bilo ujetih in 27 decembra 1941 ustreljenih v mari-borskih jetišnicah, trije pa so se po naključju rešili.

Toda začeto delo in stvar, za katero so pogumni komunisti žrtvovali mlada življenja, je živele naprej v zavesti in delu tisočev in tisočev borcev narodno-

osvobodilne vojne. Seme upora, ki so ga posejali za ceno lastnih življenj v najlepših letih, je po krvavi štiriletni borbi stotisočeri h žrtev rodilo bogate plodove.

Med ostalimi pridobitvami herojske borbe jugoslovanskih partizanov je za prebivalstvo Posavja in Brežic prav gotovo najvažnejša vrnitev v domovino. S tem je bila preprečena okupatorjeva namera, da bi uničil brežiško postojanko slovenstva.

Spominjamo se s spoštovanjem in ponosom borcev Brežiške čete, ki so s svojim junaškim dejanjem nadaljevali stoletno borbo za obstoj Brežic na meji slovenstva. Stoletja so tekla, v katerih so bili prebivalci Brežic in brežiške kotline hude

boje ob obrskih, madžarskih in turških upadih, v letih slavnih dejanj kmečkih upornikov proti nemški levdalni gospodi, ki je imela eno izmed svojih najvažnejših središč prav v brežiški ravnini. Tu je tekel oster boj v letih narodnostnih spopadov z nemškutarstvom konec 19. in na začetku 20. stoletja. Boj partizanov Brežiške čete in doseženi uspehi vseh borcev NOB so hkrati z zmago zaključili stoletno borbo naših narodov za resnično svobodo in enakopravnost. Izbojevana je bila lastna slovenska državnost, v kateri naši delovni ljudje sami odločajo o svoji usodi. To pa je tudi bil daljni in veliki smoter stoletnih borb.

Spomin na grenke dni preseljevanja prebivalcev mesta Brežic in na junaški odpor borcev Brežiške čete bomo vsako leto počastili. To naj stori tudi naši potomci ob vsakem občinskem prazniku našega mesta, 28. oktobra, ki ga letos prvič praznujemo.

K prvemu občinskemu prazniku čestita Ljudski odbor mestne občine vsem svojim občanom in vsemu delovnemu ljudstvu Posavja z željo, da bi v boju za nadaljnjo graditev socialistične Jugoslavije dosegli kar največ novih delovnih uspehov!

V Brežicah, 23. oktobra 1954.
Predsednik Ljudskega odbora mestne občine Brežice
IVAN KOLENC

Čestitkam ob prvem občinskem prazniku Brežic se pridružuje

Okrajni ljudski odbor Krško

z željo, da bi razstave in prireditve v Posavskem tednu pokazale uspehe delovnih kolektivov Brežic in dale kar največ pobud za nadaljnji uspešni gospodarski razvoj mesta in njegove okolice. Zavest, da žrtve, ki smo jih dali za našo osvoboditev, niso bile zaman, naj spremljajo delovne ljudi Brežic pri njihovih naporih v ustvarjanju lepše bodočnosti in srečnejšega življenja v naši lepi domovini.

Krško, 23. oktobra 1954.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
KRŠKO

28. oktober - obletnica ustanovitve Brežiške čete

V Brežiški četi so bili združeni najbolj zavedni in najbolj predani člani KPJ in SKOJ iz Brežic in najbližje okolice, tako iz Brezine, Krške vasi, St. Lenarta in Dobove. Zato bi za boljše poznavanje njihovega dela morali poznati tudi politično in organizacijsko delo KPJ pred zadnjo vojno, ki je vzgojila svoje člane za odločilen spopad ob izbruhu nemško-jugoslovanske vojne.

Začetki partijske dejavnosti v Brežicah in okolici segajo v obdobje živahnjega partijskega dela po vsej Jugoslaviji, ko je bil na čelo KPJ leta 1937 kot njen generalni sekretar izbran tovariš Tito. V tem obdobju se »politični voditelji« vseh jugoslovanskih narodov, kot Stojadinović, Maček in Korošec vedno tesneje naslanjajo na fašistično Nemčijo in Italijo. KPJ pa pripravlja nacionalno zavedne jugoslovanske množice na bodoči odločilni spopad med fašističnim taborom in silami naprednega človeštva. Oblika takšnega zbiranja naprednih

Na dan ustanovitve Brežiške čete praznuje letos mestna občina Brežice svoj prvi občinski praznik. Globoka dolžnost nas veže, da se ob tem dnevu spomnimo velikega dela junaških borcev Brežiške čete in da nam bodo ostale večno v spominu njihove zasluge za prebivalstvo Spodnjega Posavja v dneh najhujših in najbolj žalostnih časov izseljevanja z rodne grude. Naj bi ne bilo nikogar med prebivalci Brežic in Spodnjega Posavja tudi še v poznih rodovih, ki se ne bi z globokim spoštovanjem spominjal junaške zgodbe in žalostnega konca borcev Brežiške čete.

ljudskih množic je bila »Ljudska fronta«, »Društvo kmečkih fantov in deklet«, kjer je Partija pridobivala vedno več pri-

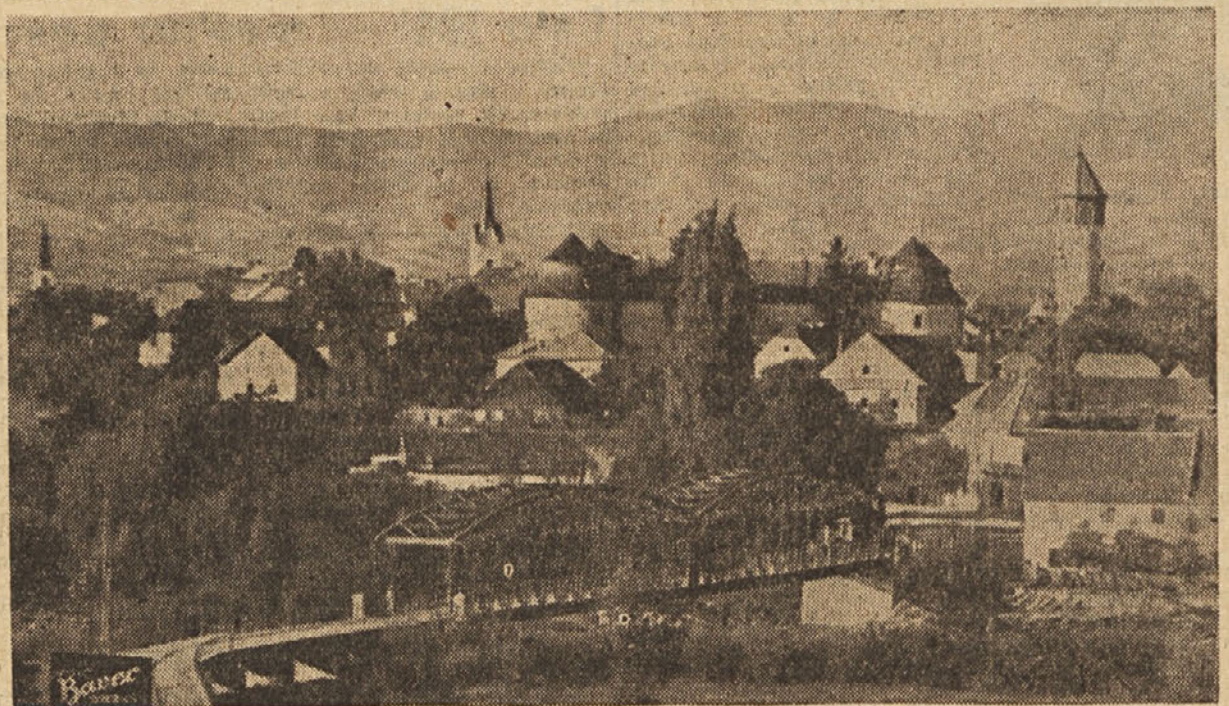
stašev. in »Društvo prijateljev SZ«, ki ga je organizirala Partija. Vse te organizacije so obsta-

jale od leta 1936 in 1937 tudi v Brežicah in okolici. »Društvo prijateljev SZ« je razširjalo socialistični tisk, kot n. pr. proletarsko glasilo »Srp i čekić«, zbiralo denar za »Rdečo pomoč« in za »tiskovni sklad«. Propagandni material so tiskali na razmnoževalni stroj (šapirograf) tudi v samih Brežicah v steklarski delavnici tov. Medveška, kar je organiziral in urejal tov. Egon Tome. Skrivali so ga v urarski delavnici tov. Mirka Gregoriča v premogovnem zaboju z dvojnimi dnom. Od tu so ga razširjali v brežiško okolico, na Bizeljsko, v Pišce, Krško (Nadaljevanje na 3. strani)

Značke Posavskega tedna veljajo v celem tednu kot vstopnice za vse športne prireditve, za vsa tekmovanja in za obisk vseh razstavnih prostorov. Le za dramske in operne prireditve so potrebne posebne vstopnice. Cene vstopnic so 50, 40 in 50 din in so v prodaji v banki in ob vstopu na posamezne prireditve.

OBVESTILO

Pripravljali odbor Posavskega tedna obvešča, da je Svoboda Senovo zaradi tehničnih ovir odpovedala dramsko prireditev »Slepici«. Namesto te drame bo isti dan in v istem prostoru igrala dramska družina Svobode Radeče igro »Dra- ga Ruth«.

28. oktober - praznik Mestne občine Brežice

LJUDSKI ODBOR MESTNE OBČINE BREŽICE, MESTNI ODBOR SZDL, MESTNI KOMITE ZKS, ZVEZA BORCEV, KRAJEVNI SINDIKALNI SVET IN MESTNI KOMITE MLADINE

čestitajo ob prazniku Mestne občine Brežice vsem delovnim ljudem Brežic in okolice!

Izkušnje in uspehi preteklosti so nam kažipot v bodočnost! Čvrsto združeni v vrstah Socialistične zveze delovnih ljudi bomo pod vodstvom maršala Tita dosegli naš veliki cilj — socializem!

Vsem delovnim ljudem Brežic in okolice kakor tudi vsem delovnim kolektivom naše iskrene čestitke ob prvem občinskem prazniku mesta! Nadaljujmo pot socialistične izgradnje po svetlih zgledih borcev Brežiške čete in vseh herojev narodnoosvobodilne vojne; gradimo sebi in našim potomcem srečno bodočnost v socialistični domovini!

Hodimo v našem vsakdanjem političnem delu po poti, ki nam jo kažeta Zveza komunistov Jugoslavije in Socialistična zveza delovnih ljudi naše domovine:

obdržimo živo revolucionarno misel, preudarno in življenjsko rešujemo naloge tekočega razvoja — v skladu z objektivnimi pogoji naše in mednarodne stvarnosti —, posvetimo pa se predvsem glavni nalogi, boju za množice, boju za njihovo zavestno in aktivno sodelovanje pri graditvi socialističnih odnosov in njihovih materialnih temeljev.

Z aktivnim političnim in vzgojnim delom skrbimo za večjo socialistično in družbeno zavest delovnih ljudi nudimo aktivno politično in vsakršno drugo pomoč in podporo tistim družbenim organizacijam, ki prispevajo s svojim delom h graditvi socializma. Sodelujmo z ljudskim odborom mestne občine in drugimi organi oblasti, krepimo naše družbeno samoupravljanje! Iz vrst Socialistične zveze naj izhajajo pobude za demokratično obravnavanje vsakega dobronamernega predloga od njenih organizacij naj bo odvisno težišče politične kontrole množic nad delom državljanov in družbenih organov.

Za svobodno in neodvisno socialistično Jugoslavijo, za mir in enakopravno sodelovanje med narodi in demokratičnimi gibanji pri- sprevajmo tudi v bodoče vse naše napore. Svetle tradicije iz let NOB naj nam in zanamcem obnavlja naš vsakoletni občinski praznik!

Brežice, 23. oktobra 1954.

OBCINSKI ODBOR SZDL
BREŽICE

OBCINSKI KOMITE ZKS
BREŽICE

28. oktober - obletnica ustanovitve Brežiške čete

(Nadaljevanje s 1. strani) vas in Stari grad. Propagandno in partijsko-organizacijsko delo sta ob svojih obiskih v Brežicah vodila znana komunistična tovariš Slavko Slander in Maks Stermecki, pozneje pa Dušan Kveder in Rudi Janhuba.

Ko je nastopil zlom jugoslovanske vojske, so zavedni člani Partije sledili njenemu pozivu za pripravo na splošno vstajo. Predvsem se je nudila priložnost za zbiranje potrebnega orožja, ko so se vračali domov vojaki jugoslovanske vojske. Tako so ob kapitulaciji jugoslovanske vojske organizirali zbiranje civilnih oblek, s katerimi so rešili vračajoče jugoslovanske vojake ujetništva, njihove uniforme pa so jim bile potrebne za bodočo oboroženo borbo. Se važnejše pa je bilo za bodočo borbo ob tej priložnosti zbrano orožje bivše jugoslovanske vojske.

Dušan Kveder-Tomaž, komandir Brežiške čete

Podobno kakor tov. Preskar in Grabar v Krškem, so v Brežicah bratje Milavci — ki so bili jedro poznejše ustanovljene Brežiške čete — v času zloma zbrano orožje, municijo in vojaško opremo shranili na svojem domu ob brežiški postaji. Njihovo požrtvovalnost in iznajdljivost pri zbiranju orožja naj nam pokaže samo sledeči primer. Za miniranje brežiškega mosta čez Savo in Krko pripravljeno jugoslovansko eksplozivno je prodirajoči nemški okupator vrgel v Krko in Savo. Člani poznejše Brežiške čete pa so si znali pridobiti tudi to in vodi potopljeno razstrelivo. Ob kopanju v Krki so s potapljanjem zbrali skoraj vse to in vodi ležerje razstrelivo, ga doma osušili, nato pa so ga shranili v svojem domu. Ravno s tem eksplozivom sta brata Milavca 13. sept. 1941 zvečer razstrelila železniški most na Vidmu in s tem zavrla okupatorju promet. To njuno sabotažno akcijo je pohvalil tudi Pokrajinski komite KPS za Stajersko na grupnem sestanku pri Tomincu na Malem vrhu po tovarišu Dušanu Kvedru, ki je vodil sestanek. To je bila prva akcija članov bodoče Brežiške čete, ki pa takrat še niso bili organizirani v vojaško enoto in so se zadrževali še doma.

Toda kmalu za tem, v začetku oktobra 1941, so se pripravljali na ustanovitev vojaške enote v obliki čete. Komandir čete je postal Dušan Kveder-Tomaž, politični komisar čete pa Rudi Janhuba.

V prvi polovici oktobra je četa štela okoli 12 mož, ki so bili večinoma člani KP in SKOJ iz brežiške okolice, iz Dobove, Krške vasi, St. Lenarta in Brezine. Dne 28. oktobra 1941, v dneh množičnega izseljevanja prebivalstva Brežic, so se umaknili v gozdove nad Sromljami. S tem se začelja vojaške akcije Brežiške čete. Pomikali in borili so se v mesecu novembru na sektorju Podsreda — Stara vas — Dobova — Brežice — Krško — Sevnica in Bohor. Imeli so načrt, da se na Bohorju priključijo I. Stajerskemu bataljonu Staneta Rozmana, ki ga je poslal Pokrajinski komite za Stajersko na »Brežiški pohode«, da se tu združi z Brežiško četo in ovira ter prepreči nemško izseljevanje Slovencev. Stane se je moral zaradi vremenskih razmer in nenehnega nemškega zasledovanja in napadov vrniti še prej, preden je sploh prišel na cilj. Brežiška četa je zato operirala sama in izvršila v mesecu novembru sledeče akcije, o katerih je poročal »Slovenski

poročevalec« v svoji 29. številki z dne 9. dec. 1941:

4. nov. so izvedli rekvizicijo posteljnine, oblek, krzna in hrane v neki izseljeni vili v Globokem.

5. novembra spremljajo oborožene partizanske patrulje kmete iz izseljenih področij v izseljene ter rešujejo pohištvo in obleke, da ne pridejo v okupatorjeve roke.

6. novembra, na predvečer praznika oktobrske revolucije, partizanska patrulja zaneti požar na treh mestih v izseljenem Gaberju tik ob železniški postaji v Dobovi, kjer so zgorela tri posestva z gospodarskimi poslopji.

12. novembra so pod vodstvom Dušana Kvedra trije partizani z zvijačo vdrli v prostore sodnije v Sevnici, kjer so aretirali paznika, ga zaprli v zapor, mu odvzeli orožje in osvobodili pet na smrt obsojenih borcev OF.

15., 16. in 19. novembra so uničili več sto hektolitrov vina v hramih na izseljenem področju brežiškega okraja.

17. novembra so zasedli bivšo veletrgovino Bibič v Dečnih selih, kjer so aretirali v trgovini postavljenega komisarja Sušla iz Brežic, dva nemška uradnika in tri pomočnike.

18. novembra so zažgali veleposstvo bivšega narodnega poslanca Ureka v Globokem pri Brežicah, ki je bil takrat izseljen na Hrvaško. S tem so Nemcem uničili več vagonov fižola, koroze, pšenice, krompirja, sena in lesa in napravili večmilijonsko škodo.

20. novembra so likvidirali trgovca Sušo iz Sromelj, enega najposobnejših hitlerjevskih agentov v vsem srežu.

24. novembra je bila z dinamitom razrušena železnica v bližnji postaji Blanca na progii Zidani most—Zagreb.

Konec novembra so se pomikali mimo Rajhenburga na Mali kamen zapadno od Podsrede z namenom, da uničijo naprave in rudniku Senovo. Nastanili so se v Gorjanah v hramu Jožeta Kuneja blizu gozda. Tu so se zadržali nekaj dni, kar je bilo za-

nje usodno. Novakovi, revni stanovalci bližnje kajže, so jim opazili in ker so jim bili tuji in sumljivi, so se jih nekoliko bali. Nič hudega misleč so o njih govorili tudi drugim sosedom. Našel pa se je med njimi izdajalec Grzina, ki je poslal Novakovo

Rudi Janhuba, polit. komisar Brežiške čete

deklico z listkom na občino v Podsredo, da naj sporoči, da se v Kunejevem hramu skrivajo »sumljive osebe«. Podsreški župan Stolekar tega sporočila niti ni vzel preveč resno, pač pa toliko bolj njegov namestnik Jercej, ki je to takoj telefonično sporočil nemški žandarmerski postaji v Kozje. Že pod večer istega dne, 29. novembra 1941, je prišla v Gorjane skupina okrog trideset nemških policistov, ki jim je kazal pot izdajalec Jercej.

Že v mraku, okoli 7. ure zvečer, so od vseh strani obklopi hram, kjer so v podstrešnem prostoru na senu bili zbrani počitku vsi člani čete. Le eden je bil na straži, toda policaji so prišli v temi tako tiho in neopazno, da ni več mogel pre-

buditi ostalih. Že so udarili pod streho rafali nemških brzo-strelk. Na možnost, da bi se lahko prebili in pobegnili, ni bilo ob številu nemške policije niti misliti. Zadedi od prvih strelav nemških rafalov padejo v borbi Ivan Milavec, Marjan Cerjak, Drago Hlebec in Milan Kovarčič.

Sled izkrcavljenih štirih, padlih v borbi, in drugih ranjenih borcev je bila še dolgo vidna v notranjosti hrama. Ker so bili takoj ob nenadnem nemškem udaru štirje mrtvi in precej ranjenih, so se ostali predali. Tako so dobili 11 članov Brežiške čete živih v roke. Vodili so jih, tesno z žico med seboj povezane, čez Podsredo v Kozje in nato v zapore v Maribor. Padle štiri pa so pokopali na pokopališču v Kozjem. Komandir čete in politični komisar tov. Rudi Janhuba in Dušan Kveder-Tomaž sta še z enim spremljevalcem bila tisti čas, ko so gestapovci in policaji obklopi hram, kjer je bila zbrana vsa četa, pri lastniku hrama v bližnji vasi Zelno Jožetu Kuneju, ki je bil član OF in je četo podpiral s hrano. Ko sta slišala strele, se jima je posrečilo umakniti se v bližnji gozd in je le gol slučaj, da sta se rešila.

Vseh 11 ujetih so ustrelili v mariborski jetišnici. V prvi skupini so bili ustreljeni dne 27. 12. 1941 brata Marjan in Albin Milavec iz Brezine, Srečko Cerjak iz St. Lenarta, Srečko Smrekar iz Krške vasi in Jože Savrič iz Velikega Obreža pri Dobovi. Ostali ujeti člani Brežiške čete, brata Gerjoviča iz Rigonc pri Dobovi in drugi pa so bili v zaporih priključeni drugim skupinam in ustreljeni pozneje.

To je bil tragični konec Brežiške čete. Toda njeni borci so živeli dalje v delu tisočev in tisočev drugih borcev v času štiriletnih borbe. Stvar, za katero so žrtvovali svoja mlada življenja, pa gre v klasje v končni borbi za socialistično Jugoslavijo.

Večna slava padlim borcem Brežiške čete.

Franjo Stiplovšek: Brežiški motiv (1954)

V četrtek, 28. oktobra, počastimo spomin padlih borcev pred spomenikom na postaji Brežice!

OBIŠČITE

Zdravilišče ČAZEŠKE ZOPLICE

Prepričajte se o solidni postrežbi in nizkih cenah!

OBIŠČITE BREŽICE od 23. do 28. oktobra!

kralj Matija Korvin pregnal škola z Ogrskega Ostronoga in ga je sprejel avstrijski cesar Ferdinand ter ga hotel odkodovati s salzburško nadškofijo. Temu pa se je seveda upr salzburški nadškof, ker bi s tem izgubil vso svojo obsežno posest in je iskal pomoči pri ogrskem kralju Matiji. To je služilo kot povod za izbruh že daljša trajajoče sovražnosti. V oboroženem spopadu, ki se je začel leta 1479, je ogrski kralj, zasedel vso zemljiško posest svojega varovanca salzburškega nadškofa na Stajerskem in Korškem. Takrat so dobile Brežice ogrsko pesadko, ki je ostala tam okoli deset let. Po desetih letih, leta 1489, se je končalo to dolgotrajno vojskovanje med obema vladarjema najprej s premirjem, potem pa z mirom leta 1491, že po smrti ogrskega kralja Matije Korvina. S smrtjo Matije so propadle tudi vse njegove pridobitve v dobi desetletnega vojskovanja. Salzburški gradovi in mesta, ki jih je bil zasedel Matija, so pripadli Habsburžanom. Ti so po sklenjenem miru nekatere vrnili salzburški nadškofiji, druge pa so si iz vojaških vzrokov zadržali. Med temi so bili tudi Ptuj in naše Brežice.

Tako je bila avstrijsko-ogrsko vojna vzrok, da je salzburška nadškofijska cerkev izgubila svojo več kot štiri sto let staro posest mesta Brežice in ozemlja v Spodnjem Posavju, ki postanejo sedaj last habsburške cesarske rodbine.

S tem pa je končana zgodovina Brežice in okolice v obdobju, ki smo ga navajeni imenovati srednji vek. Zgodovinski dogodki, ki so v naslednjih stotletjih povezani z imenom Brežice in okolice, pa se od prejšnjih po svoji vsebini tako bistveno razlikujejo, da jih moramo obravnavati pod drugim poglavjem in na drugem mestu.

Brežice in okolica v zgodovini

(Nadaljevanje z 2. strani)

rešijo svojega nesvobodnega položaja. Mesto »bega z dežele« ni zaviralo, ampak ga celo pospeševalo, ker mu je to povečano število prebivalcev bilo v korist, ker je s tem dobilo več delovne sile in povečalo svojo proizvodnjo. V Brežicah je bil le ta pogoj, da se ni »priebežnik« prej v ničemer pregrešil proti salzburški cerkvi in mestu. Začetnih 14 dni bivanja v mestu je užival posebno zaščito. Po preteku tega roka pa je s svojim imetjem lahko ostal v mestu ali pa se na lastno odgo-

vornost odpravil dalje. Meščani, obrtniki in trgovci imajo v in tudi izven mestnega obzidja vrtove, njive in vinograde. Od teh plačujejo samo davek v denarju nadškofovemu oskrbniku, niso pa dolžni opravljati nobene osebne služnosti (tlake), so torej osebno svobodni. Precejšen dobiček so imeli meščani Brežic od prodajanja vina na drobno v mestu. Da bi se pa obvarovali konkurence kmetov, je nadškof v privilegijih zabil meščanom v mestu prodajati vino na drobno, smeli so ga prodajati samo na vedra in sode.

Ribe grad in sodstvo

Ribolov na Savi je bil že lepo razvit. Ribiči, ki so prebivali na ozemlju brežiškega mesta, so imeli pravico svobodno loviti in prodajati ribe. Za to pravico so bili dolžni nadškofu ali njegovemu upravniku posestev na Stajerskem, vicedomu iz Stajerske Lipnice, kadar sta prišla na obisk nadškofovih posestev v Posavje, postreči z ribami. Meščani so lahko prodajali, podarili ali zapuščali po-

sest v mestu samo meščanom Brežic, nikakor pa ne tujim ljudem. S to določbo se je mesto zavarovalo pred priseljivanjem tujih meščanov in ljudi iz nemeščanskih vrst.

V mestu je grad, ki se je razvil s prizidavo ob današnjem jugozahodnem ogelnem stolpu, kjer se po zidarski tehniki v kleti vidijo začetki gradnje. Prvotno je to bil verjetno samo obrambni stolp iz začetka 12.

stoletja, ki je bil nato vključen v mestno obzidje in je tvoril njegov južni ogel. V prvi polovici 14. stoletja srečamo že mestno obzidje. Njegovi sledovi so na nekaterih mestih vidni še danes. V obzidju je bilo več obrambnih stolpov in dvoje vhodnih vrat. »Spodnja vrata« so bila pri gradu, »zgornja vrata« pa na ozemlju pri današnji sodnji.

Na čelu mestne uprave je bil sodnik. Njega je imenoval kot mestni in zemljiški gospod salzburški nadškof. Sele od 18. stoletja si Brežice pridobijo avtonomijo, da si meščani sami iz svoje srede svobodno volijo sodnika kot načelnika avtonomne mestne uprave.

Cerkvene posle je opravljal vikar, ki se omenja prvič leta 1354. Podrejen je bil prafari na Vidmu.

V zunanjih dogodkih in dogodkih iz politične zgodovine Brežice do druge polovice 15. stoletja niso omenjene. V drugi polovici 15. stoletja, ki je bila v političnem pogledu izrazito nemirno in razgibano obdobje (spominjamo se samo na boj za celjsko dediščino, zelo pogoste

turške vpade in spore med habsburškim cesarjem Friderikom in ogrskim kraljem Matijo Korvinom), so mnogo trpele Brežice in okolica kot ozemlje na meji. Po letu 1463, ko si Turki dokončno osvoje Bosno, se vrstijo pogosti turški vpadi čez Hrvaško na ozemlje Bele krajine, od tu pa gredo vpadne smeri na Novo mesto in večkrat po dolini Krke na Krško polje in proti Brežicam. Redkejši so bili vpadi po dolini Save naravnost v brežiško kotlino.

TURKI PRED BREŽICAMI

Ob takšnem nenadnem turškem vpadu so videli Brežice Turke prvič leta 1469 pred svojim obzidjem. Večkrat pa so v sledečih desetletjih ropali na svojem povratku v brežiški

Telovadna akademija 25. oktobra bo edinstven užitok, ne zamudite je!

okolici, tako na primer na Bi-zeljškem. Večkrat so pustošili in ropali v brežiškem okolišu tudi še v prvih desetletjih 16. stoletja. Vendar je v teh turških vpadih trpelo največ samo okoliško prebivalstvo, prebivalci za mestnim obzidjem in v gradu so bili varni. Mestnega obzidja Turki niso napadali.

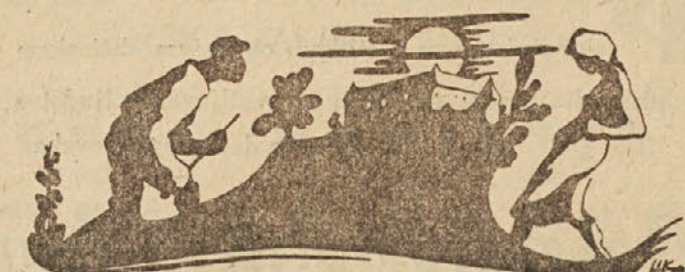
DESET LET POD OGRJI

Trpelo pa je mesto in okolica v meddržavnem sporu med habsburškim cesarjem Friderikom in ogrskim kraljem Matijo Korvinom. Že daljši časa trajajoča sovražnost med obema vladarjema je izbruhnila v oborožen spopad, ko je ogrski

S kmečkimi upori, ki nastopijo v začetku 16. stoletja in s katerimi je ozko povezano ime Brežice in njihove okolice, začne naš kmet-tlačan, ki je skozi dolga stoletja pasivno prenašal svoja bremena, aktivno borbo za izboljšanje svojega socialnega položaja. To pa je tako važen dogodek, da ga lahko primerjamo samo še z našo narodnoosvobodilno vojno v sedanjosti. V razdobju od prvih kmečkih uporov do narodnoosvobodilne vojne je slovenski narod začel in poskušal sam odločati o svoji usodi, kar pa se je dokončno uresničilo šele z zmago v naši veliki domovinski vojni. S. S.

Brežice ob koncu prejšnjega stoletja

Za med vojno leta 1941 in takoj prve dni po kapitulaciji jugoslovanske vojske so si združili sovražniki Jugoslavije pod Hitlerjevimi vodstvom razdelili ozemlje bivše jugoslovanske države. Ozemlje današnje Slovenije so si razdelili Nemci, Italijani in Madžari. Nemci so okupirali pokrajini Stajersko in Gorenjsko, vendar je meja med Italijo in Nemčijo od tromeje s Hrvaško potekala južno od Save dokaj globoko po Dolenjski do »italijanske« Ljubljane. Stajerska je bil 14. aprila 1941 upravno združena z »Gau Steiermark« in je Gauleiter Stajerske dr. Uiberreither bil imenovan za šefa civilne uprave na spodnjem Stajerskem. Gorenjska je bila upravno združena z »Gau Kärntena«, za šefa civilne uprave na Gorenjskem pa je bil imenovan namestnik gauleiterja Kutschera. V obeh pokrajinah so nacisti videli svojo nalogo v tem da čimprej ponemčijo slovensko prebivalstvo, kakor je to povedal Hitler ob svojem obisku v Mariboru v govoru dne 26. aprila 1941 po kapitulaciji jugoslovanske vojske z besedami: »Napravite mi to deželo nemško, tako nemško, kot je ostala Stajerska (avstrijski del)«. Glavno sredstvo ponemčevanja so nacisti videli v aretacijah in množičnem izseljevanju Slovencev.

Nacrte za ponemčevanje in izseljevanje slovenske Stajerske so pripravljali nacisti že pred jugoslovansko-nemško vojno v Gradcu. Tu je že pred drugo svetovno vojno obstajal »jugovzhodni nemški inštitut«, ki se je bavil s problemi ponemčevanja Podonavja in Balkana in je prevzel germanizatorične težnje stare »dvoine monarhijske«. Poseben problem dela tega inštituta je predstavljalo ponemčevanje Slovencev Slovenec. Nemci namreč niso priznavali kot enotnega naroda, temveč so jih delili v tri skupine:

1. Nemci, to so vsi tisti, ki govorijo nemško,
2. Wendi, ki sicer govorijo slovenski jezik, drugače pa po svojem zavestnem zadržanju pripadajo nemškemu narodu in se ravno po tem ločijo od
3. Slovencev, ki govorijo slovenski jezik, a se tudi sami zavestno priznavajo kot del Jugoslovancev.

Na podlagi te razvrstitve so že v letih pred vojno delali v Gradcu sezname in kartoteke Slovencev in se pripravljali na ponemčevalno delo po zmagoviti vojni z Jugoslavijo. Glavno vlogo pri tej razvrstitvi Slovencev, ki je po okupaciji služila kot glavna podlaga za aretacije in preseljevanja, je igrala nemška petokolonjska organizacija Kulturbund, ki je zbirala podatke o Slovencih.

Delo »Kulturbunda« se je razmahnilo zlasti za časa Stojadinovičevega režima po letu 1935, ki se je vedno tesneje naslanjal na nacistično Nemčijo. Stojadinovičeva žena sama je bila pokroviteljica »Kulturbunda« v Jugoslaviji. Iz Nemčije so vedno pogosteje hodili v Jugoslavijo »turisti« nemške početniške organizacije »Kraft durch Freude«, ki so nemoteno zbirali pri nas vse mogoče podatke za svoje naciste. Tako je razumljivo, da so že pred vojno v Gradcu imeli izdelan podroben seznam vseh gostinskih obratov v Sloveniji in označeno, ali je podjetnik Nемеc ali Slovenec, toda nemško usmerjen in Nemcem prijazen, ali Slovenec in slovensko ali protinemško usmerjen. Vedeli so, kateri lokal obiskujejo nemški, kateri slovenski gostje itd. Podobno razvrstitev so imeli izgotovljeno tudi za lastnike in osebje industrijskih obratov v Sloveniji.

Izgotovljene so imeli nadalje sezname vseh zavednih Slovencev, ki so jih smatrali za sovražnike Nemcev, predvsem člane organizacije Sokolov, zveze Maistrovih borcev in komunistov. Pri posameznikih je bila že stavljena opomba: »ga je treba takoj zapreti«, »treba takoj postaviti pod nadzorstvo« in podobno. Med Nemcem prijaznimi Slovenci so bili že označeni ljudje, ki bodo po okupaciji sodelovali z nemško oblastjo.

Vidimo, da so nacisti za ponemčevanje in izseljevanje bili pripravljani že pred okupacijo. Na podlagi teh načrtov je izdal Gauleiter Stajerske dr. Uiberreither dne 18. aprila 1941 dokončne »smernice« za izseljevanje in preseljevanje slovenske Stajerske. Potrdil in odobril je te Uiberreitherjeve »smernice« notranji minister Nemčije in vodja SS

Nacistično preseljevanje prebivalstva v Posavju

Himmler kot državni komisar za utrditev nemštva.

V šestih točkah teh »smernic« so bili za izselitev predvideni sledeči Slovenci iz spodnje Stajerske:

1. vsa slovenska inteligenca,
2. vse družine, priseljene po letu 1914,
3. prebivalstvo savskega pasu,
4. prebivalstvo pasu ob Sotli,
5. tisto prebivalstvo v spodnji Stajerski, ki jasno kaže znake tuje krvi, in
6. tisti Slovenci iz spodnje Stajerske, ki ne bi hoteli sami pristopiti ali bi ne bili sprejeti v Stajersko domovinsko zvezo (Steirischer Heimatbund).

Za izvedbo tega načrta so se nacisti tako lotili dela izselitve so na posebni konferenci v Gradcu 6. maja 1941, kjer je bil navzoč šef civilne uprave na spodnjem Stajerskem, Gauleiter dr. Uiberreither nameravali izvesti v sledečih štirih fazah:

Obisk v Posavskem muzeju vas bo seznanil s kulturno preteklostjo Posavja!

1. v prvem obdobju naj bi bila izgnana vsa slovenska inteligenca,
2. v drugi fazi naj bi bili izgnani ljudje, ki so po letu 1914 prišli na spodnje Stajersko,
3. v tretjem obdobju bi izselili vse prebivalstvo obsavskega in obsotelskega pasu. Prebivalstvo tega ozemlja bi naj bilo izseljeno v celoti, ostali naj bi samo Nemci.

Imeli pa so za izselitev pripravljen ožji in širši načrt. Po širšem načrtu naj bi bilo v tem pasu izseljeno okoli 70.000 ljudi, po ožjem načrtu pa le ozemlje z okoli 40.000 prebivalcev. Na ozemlju ob Sotli so nameravali izseliti 10.000 do 12.000 ljudi in nato to ozemlje naseliti z okoli 12.000 Kočevarji, medtem ko bi na izseljenem ozemlju južno od Save naselili bukovinske Nemce, južne Tirolce in kmete iz nemškega dela severne Stajerske.

4. v četrti fazi bi izselili tisto prebivalstvo, ki ne bi bilo sprejeto v štajersko domovinsko zvezo. To prebivalstvo bi naj bilo

državnimi funkcionarji NDH o izselitvi. Večina za izselitev predvidenih Slovencev bi po sklepu zagrebških dogovorov bila izseljena na Hrvaško, le inteligenca naj bi bila izgnana v Srbijo. Hrvaška država bi naj v zameno za priseljene Slovence izgnala približno isto število Srbov iz Hrvaške v Srbijo. V dogovorih na tej konferenci je bil točno določen vrstni red transportov in vstopni postaji v Mariboru in Rajhenburgu.

Preveč bi zahtevalo prostora, če bi hoteli spremljati in naštevati vse tiste številne transporte slovenskih ljudi, ki so jih nacisti po tem načrtu pošiljali dan za dnem v poletnih mesecih leta 1941 v Srbijo in na Hrvaško. Nas zanima na tem mestu le tretja točka njihovega izselitvenega načrta, izselitev prebivalstva iz posavsko-obsotelskega pasu, ki so ga nacisti najdosledneje izvedli in je prebivalstvo tega

skup v Mariboru 26. aprila 1941 sprejel predstavnik Kočevarjev in jim na njihovo prošnjo zagotovil srečno bodočnost v okviru Nemčije.

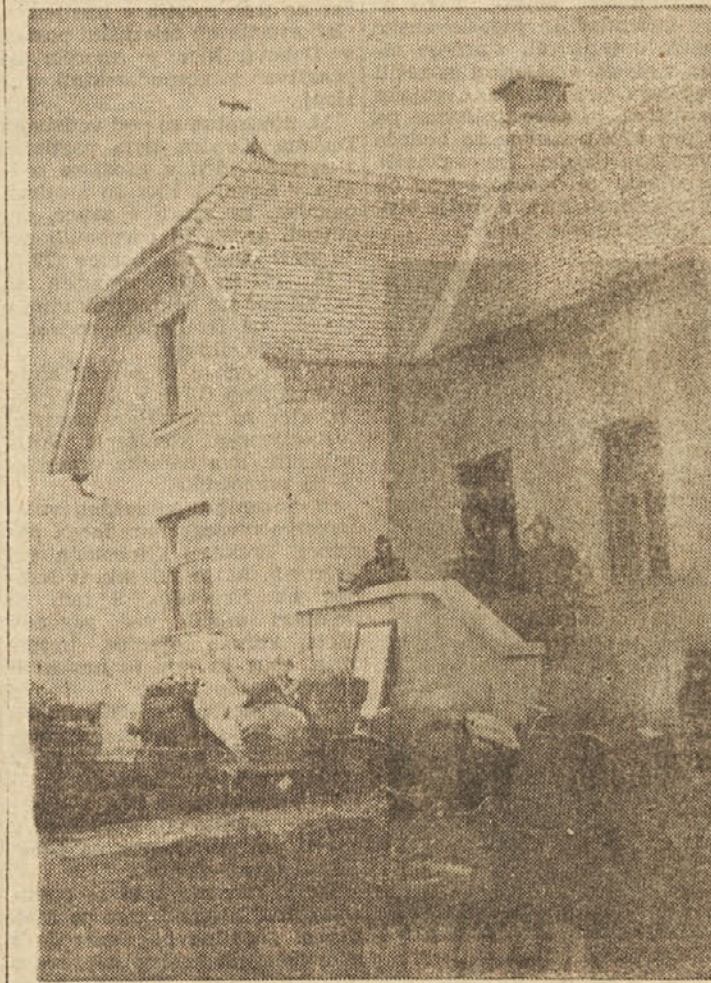
Po načrtu za izseljevanje, ki so ga izdelali na omenjeni konferenci v Zagrebu 4. junija 1941, naj bi bilo tudi prebivalstvo ob Savi in Sotli izseljeno na Hrvaško v zgodnji jeseni 1941 od 15. septembra do 31. oktobra. Da pa se ta načrt ni izvršil, je bila kriva vlad NDH, ki je »iz važnih političnih razlogov« odklonila sprejem Slovencev iz Posavja. Pod »važnimi političnimi razlogi« si moramo predstavljati na eni strani odpor hrvaškega prebivalstva proti nasilnemu nacističnemu priseljevanju Slovencev ker jim ti odjedajo že itak pičlo odmerjen kruh, na drugi strani pa so bili vzrok za odklonitev začetki partizanskega odpora na Hrvaškem, s katerim je vlada NDH že morala računati. Pri tolikih tisočih izseljenih Slovencih iz Posavja bi se že tako obstoječi nemiri v državi lahko samo še povečali. Zato se je izselitev prebivalstva v Posavju, s katero bi morali začeti že v septembru, nekoliko zavlekla.

V preseljenem štabu v Mariboru so se že bavili z mislijo, ali ne bi kazalo s preselitvijo počakati do pomladi 1942 in do takrat najti prostor za izselitev, ki ga je bila odpovedala NDH. Toda Kočevarji so bili zaradi tega odlaganja nezadovoljni in so konec septembra v Mariboru v razgovorih z vodstvom preseljenega štaba pritiskali, da se njihova preselitev v Posavje izvede pred 8. oktobrom 1941, preden bi utegnili nastopiti jesensko deževje. Rešitev nastalega problema so iskali v Berlinu in jo končno tudi našli v tem, da se prebivalstvo Posavja izseli ne na Hrvaško, ampak v Nemčijo, v pokrajine na vzhodu, Slezijo in Saško, na zahodu pa v Wuertembersko in Badensko.

Sklep v Berlinu je bil razglašen prebivalstvu Posavja 20. oktobra 1941 in v razglasu tudi točno določen izseljenski pas. V bivšem brežiškem srezu so bile za izselitev določene sledeče občine:

popolnoma pasivno, čeravno z veliko potrtostjo ob slovesu od rojstne hiše, sledili razglasu nacistov.

Tu je treba tudi upoštevati uspeh nemške demagoške propagande, ki se je v zadnjih letih pred vojno vedno močnejše širila med prebivalstvom Posavja. Gospodarski in življenjski pogoji

Jesen 1941 — cule, kovčeki in vreče bornega imetja... Solze v očeh in srda v srcih izseljencev (Na sliki — prizor pred hišo izseljenca v Brežicah)

tega prebivalstva so bili za časa stare Jugoslavije v nekaterih obdobjih zelo slabi. V ravnini ob Savi, predvsem na levem bregu, srečamo že precej razdrobljeno kmečko posest z nekaj ha. Redki so bili posestniki, ki bi imeli več kakor 10 ha zemlje. Zato so ti majhni posestniki izredno težko vzdržali v težkih razmerah v obdobju gospodarskih kriz v stari Jugoslaviji. V gričevnatem svetu tega izseljenskega pasu pa je večina kajzarjev ki imajo le koseček njivice ob bajti in so bili vse leto dninarji na posestvih dveh do treh večjih posestnikov v vasi.

Z izjemo tovarne celuloze na Vidmu, ki pa je bila takrat šele v gradnji, ni bilo na tem ozemlju nobenega industrijskega obrata, ki bi lahko zaposlil vse to odvečeno prebivalstvo. Tudi javna dela, ki bi od časa do časa nudila zaslužek tem ljudem, so bila v tem predelu izredno redka. V krizi sta se nahajala i mali posestnik, ki je malo pridelal in še to težko in slabo prodal, i kajzar in delavec, ki nista dobila zaposlitve.

Zato je razumljivo, da je nemška demagoška propaganda imela za svoje delo tu ugodna tla. Kmet je slišal, kako načrtno in dobro skrbi nacistični režim za kmečko posest, kako odlično lahko proda nemški kmet svoje proizvode in kako so urejeni davki v Nemčiji. Zato si je obetal, da ga bo nemška zasedba rešila njegovega brezizglednega položaja. Ravno tako sta si delavec in kajzar obetala dobiti pod nemško zasedbo zaposlitev, saj sta slišala, da ima nemški delavec zagotovljeno delo in solidno plačo za storjeno delo. Dejansko prvi meseci okupacije delavcu tega pričakovanja in zaupanja niso porušili. Lahko bi rekli, da je kar čez noč bilo vse zaposleno in ravno to je zaupanje v okupatorjevo oblast v prvih mesecih še podkrepilo.

Razglas je preračunljivo zagotavljal, da bodo vsi tisti izseljenci, ki se bodo vedli disciplinirano in ravnali po navodilih, dobili za svoja izgubljena posestva in imovino odškodnino. Tisti, ki bi se pa izselitvi odtegnili, izgube pravico do odškodnine. Zato je razumljivo, da so kmetje, ki tvorijo večino prebivalstva tega pasu in jim pomeni zemlja vse, skoraj

južno od Save Boštanj, Studeneč, Bučka, Raka, Leskovec, Čatež, Krško, Cerklje in Velika Dolina, severno od Save pa Dobova, Brežice, Kapele, Bizeljsko, Artiče, Sv. Peter pod Sv. gorami, Globoko, Krško (del občine, ki je bil severno od Save). V trboveljskem srezu so bile določene sledeče občine južno od Save: Radeče, St. Janž, Dole in Polšnik.

Zaupanje v oblast okupatorja pa je omajalo delo Partije in ni samo povsem slučaj, da se je ravno na tem ozemlju v Krškem posrečilo okupatorju odkriti in uničiti prvo oroženo skupino Slovencev v Sloveniji sploh. Zato je tudi ob sami razglasitvi preselitve prebivalstva, ki je še precej zaupalo okupatorju, verjelo zagotavljanju razglasa, da

bodo preseljeni, če se bodo ravnali po navodilih in vedli disciplinirano. Prejeli za svojo posest v Nemčiji odškodnino. Prebivalstvo zato ni mislilo na beg v gozdove ali celo na spontan upor, kakor je bil to primer na Gorenjskem, ko so tam nacisti hoteli začeti izvajati svoj načrt preseljevanja.

Govorice o izselitvi Posavja so se širile med prebivalstvom že od pomladi 1941, čeravno so nacisti o vseh pripravah skrbno molčali in vse tajili. Dokaz, da neka s tem prebivalstvom nameravajo, pa je videlo ljudstvo tudi v tem, da tega ozemlja niso upravno tako trdno organizirali kakor ostalo spodnje Stajersko. Tako na primer šolstva v teh krajih po okupaciji sploh niso vzpostavili, kar so drugje storili takoj. Prebivalstvo je bilo tudi vznemirjeno, ko so ljudje iz pre-

Prizor iz zbirališča izseljencev — fašisti so vdrli v mirne slovenske domove in prinesli s seboj le kri, zločine in smrt

izseljeno v staro Nemčijo za razliko od onega pod točkami od 1. do 3., ki so ga nameravali izseliti v Srbijo in deloma na Hrvaško. Na ta načrt izselitve, ki ga je pripravil posebni izselitveni štab v Mariboru, je pristal Hitler dne 25. maja 1941. Ze nekaj dni na to, 4. junija 1941, so se ljudje iz izselitvenega štaba iz Maribora dogovarjali v Zagrebu z višjimi

pobuda za največje zlo, za izselitev vsega prebivalstva v savsko-obsotelskem pasu. To so nacisti radi prejeli, ker so na tem ozemlju nameravali naseliti za utrditev jugovzhodne meje »svetoknemškega rajha« »čistokrvne« Nemce, v našem primeru Kočevarje, ki so ostali izven Nemčije v Italiji. Ta predlog je osvojil Hitler sam, ko je na svojem obli-

Ne pozabite na industrijsko, trnovsko in obrtno razstavo v veliki dvorani Doma JLA!

Pridružujemo se čestitkam ob našem občinskem prazniku! Ljudska oblast odpira zdravstveni zaščiti in prosvetljevanju ljudstva vse možnosti in skrbi za zdravje delovnega človeka!

Kolektiv bolnišnice v Brežicah

Preseljevatii so začeli vojaki posebnege SS policijskega bataljona, dne 24. oktobra 1941. v vseh občinah Dobove in nato (Nadaljevanje na 6. strani)

Gospodarski razvoj Brežic

„Krka“

ob Krki in Savi

Dosedanji razvoj

O razvoju posameznih gospodarskih panog v našem mestu smo že slišali. Omembe vredne je nadaljnji razvoj Brežic in okolice. Geografski položaj mesta je bil do sedaj in bo v bodoče glavni pogoj za razvoj kraja in okolice.

Ze prejšnji prebivalci, Kelti, Latobki in Rimljani kakor pozneje Slovani, so ugotovili važnost kraja, ki je iz male naselbine okrog starega gradu pred 600 leti postalo mesto s svojimi pravicam. Nedvomno je že pred to dobo bil kraj gospodarsko aktiven. Največji promet se je odvijal okrog trgovine in savskega pristanišča. O važnosti nastanka Brežic priča nadalje razvoj cest, ki so pred zgraditvijo železnice bile poleg plovne Save najvažnejše prometnice. Brežice so na stiku in križišču sedmih cest. Ako opazujemo današnje silno vrvenje avtomobilov, si lahko predstavljamo živahen promet nekdanjih poštinih tovornih vozov. Gospodarsko povezavo z vzhodni in zahodni delom države, ki je bila glavna dejavnost trgovina. Nepozabni ostanejo spavarji, ki so dovažali ogromne količine lesa v Brežice in od tu naprej vse do Črnega morja. Brežice so slovele tudi kot trgovski center z izvozom jajc, gob, sadja, lesa in tudi mesa.

Ker mesto razen nekaj opreknih ni imelo industrije, je bila glavna gospodarska dejavnost trgovina. Nepozabni ostanejo spavarji, ki so dovažali ogromne količine lesa v Brežice in od tu naprej vse do Črnega morja. Brežice so slovele tudi kot trgovski center z izvozom jajc, gob, sadja, lesa in tudi mesa.

Zakaj ni v Brežicah industrije? Ali nima morda mesto pogojev za to? Ima jih in še zelo ugodne, kakor malo kateri kraj v Sloveniji. Ali nimamo Save in Krke, železnice, kar sedem cest, izredno ugodno klimo, veliko prostora in kar je osnovno, dovolj delovne sile? Vse to so videli predvojni industrijski kapitalisti Bonač, Sirc in Hutter, ki bi bili radi v Brežicah gradili tovarne. Ne mislimo očitati takrat odločujočim organom ki niso omogočili gradnje vsaj dveh tekstilnih tovarn v Brežicah, dejstvo pa je, da danes po njihovi krivdi in konservativnosti nimamo razvite industrijskega kraja. Imamo tovarno pohištva, opekarno, nekaj večjih delavnic in kar je še vedno glavna dejavnost, močno razvito trgovino.

Pri sestavi študije gospodarskega razvoja in perspektiv moramo upoštevati gibanje-prirastek prebivalstva mesta in okolice (občin):

Gibanje prebivalstva

Spodnji podatki so vzeti iz dokumentov LOMO Brežice in okoličar:

liških občinskih ljudskih odborov:

	1850	1900	1920	1940	1950	1954	1960	100 l. 1954-60
1. Brežice mesto	950	1050	1138	1320	1380	1931	3431	981
2. Brežice občina		3572			3900	4400	6100	800
3. Dobova	3000	3150	3300	3800	4000	4200	4700	1200
4. Catež	1800	2000	2200	2300	2500	2810	3300	1110
5. Vel. Dolina	2000	2000	2000	2190	2260	2350	2850	380
6. Cerklje	600	900	1000	1900	2500	2700	3000	2100
7. Artiče	1800	3000	3200	3350	3400	3590	4000	1790
8. Pišče	2300	2500	2800	3000	2800	2950	3000	650

Pri teh podatkih niso všteti pripadniki vojske pred in po vojni. Z dvigom števila prebivalstva se večja gospodarska ustvar-

jalnost, narodni dohodek in ekonomska moč mesta oziroma bodoče komunne.

Perspektivni razvoj Brežic

Osnutek generalnega plana regulacije Brežic predvideva sektorje za industrijo in razvoj gospodarstva. Tako je predvideno polje ob železnici (Crne) za lahko nesmrdečo industrijo in skladišča ter delavnice. Prostor je ugoden zaradi napeljave industrijskega tira in priključka na tranzitno cesto s povezavo z avtostrado. Ta tranzitna cesta bo povezovala bodočo avtocesto z avtostrado Celje-Zagreb (Stajerska stran). Eventualna gradnja večje in smrdelce industrije (dim, smrad) in obratov bi se gradila ob bodoči progi Brežice- Novo mesto na polju ob sedanjem skladišču Petrol.

Cepprav nimamo industrije, imamo vse pogoje za nadaljnji razvoj. Seveda zopet prednjači trgovina, nadalje kmetijstvo, vinogradništvo, sadjarstvo in vrbogojstvo. Vse pogoje ima prehrabena industrija: mlin, predelava sadja in kmetijskih proizvodov, mlečni proizvod in vinarstvo, nadalje pletarstvo in predelava lesa in kovin.

Razvoj trgovine

V Brežicah imamo močnega trgovskega grosista, ki ima že stoletno tradicijo. Grosistično podjetje že sedaj oskrbuje in bo v bodoče oskrbovalo vse Posavje in velik del sosednje Hrvatske. Drugo leto nameravajo graditi velika skladišča z dobrim vodstvom, ki bodo omogočila nadstomilijonski mesečni promet. Trenutna skladišča bodo v Brežicah (tekstil, usnje, železnina in galanterija), pozneje pa bodo gradili ob industrijskem tiru velika skladišča za kmetijske pridelke, špecerijo, železo ter gradbeni material.

Tudi maloprodajna trgovska mreža je zelo močna. V smislu socialističnega razvoja se je trgovska mreža decentralizirala in nastajajo samostojna podjetja

kega dela savske, krške in sotelske doline kakor tudi v precejšnjem delu iz sosednje Hrvatske. V socialističnem razvoju bo trgovina odigrala važno vlogo, zato smo prepričani, da bodo tudi trgovska podjetja Brežic v bližnji in daljni bodočnosti veliko prispevala h krepitvi našega kraja in skupnosti. Kmetijska zadruga ima v svojem sklopu močno aktiven trgovski odsek, v bližnji bodočnosti pa namerava odpreti prodajalno s semenjem in kmetijskimi potrebščinami, kar bo vsekakor velik doprinos za dvigovanje našega kmetijstva.

Nadalje imamo v Brežicah podjetje »Vino«, ki se ukvarja z odkupom in prodajo vina in sadja. Ze sedaj, ko so uredili velika skladišča in kletti, podjetje izvažajo v inozemstvo in bo tudi v bodoče močan steber naše gospodarske skupnosti.

Kmetijstvo

Strahotne posledice izselitve prebivalstva in s tem opustošenja kmetijstva so se v glavnem popravile. S podporo ljudske oblasti se je podoželje obnovilo. V perspektivi bodo osušili na stotine hektarov plodne zemlje, ki bo s sodobnimi agrotehničnimi ukrepi dajala dovolj hrane za naše delovne ljudi. V tem delu bo imela veliko vlogo kmetijska zadruga in Vodne skupnosti. Bližnje okolice Brežic bo treba preusmeriti na proizvodnjo vrtnin in pridelkov za predelavo. Z dvigom mesta raste potrošnja kmetijskih pridelkov, kot dober trg pa se bo v bližnji bodočnosti pojavila predelovalna industrija sadja in vrtnin. Na trg bo v bodočnosti tudi ugodno vplivala velika mestna tržnica, ki jo bodo v nekaj letih zgradili v Brežicah.

Industrija in obrati

Razmere kažejo, da v Brežicah ne bo velike industrije, govori pa se o gradnji tovarne viskoze, ki naj bi stala nekje v našem področju. Nadalje že precej časa razmišljajo o gradnji tovarne za predelavo sadja, vrtnin in brezalkoholnih pijač. S ponovnim dvigom sadjarstva in preusmeritvijo kmetijske proizvodnje bi bile surovine zagotovljene. Kmetijska zadruga ima v načrtu gradnjo mlina ki naj bi mlet žitarice

in zamenjal moko. Po vseh vidikih ima ta zamisel veliko bodočnost.

Ob naših rekah imamo velike površine nerodovitnega sveta, ki bi se dal koristno obdelati za vrbogojstvo. Ta gospodarska panoga je zelo donosna, ker lahko

na drugi strani pa pomagalo gospodarsko krepiti kraj. Mlekarni je treba dati vsa moralno in materialno pomoč, ki jo bo kmalu bogato vračala. Kakor smo izvedeli, bodo v Brežicah odprli stalno trgovino z mlekom in mlečnimi proizvodi, ki bo z ozirom na

Grajsko dvorišče

vrbove šibe in lubje izvažamo. Investicije ne bi bile visoke in bi se v nekaj letih bogato povrnilo. V zvezi z vrbogojstvom bi se dalo v Brežicah urediti pletarstvo, za kar je dovolj prostora in ženske delovne sile. Tudi pletarski izdelki so važen izvozni artikel, iskan po vseh svetovnih tržiščih.

Prihodnje leto bodo pričeli v Brežicah graditi veliko moderno hladilnico. Hladilnica bo imela hladilne naprave za jajca, meso in sadje. V ta namen so že odkupili primerno zemljišče in stavbo. Napeljava industrijskega tira in komunikacij je zelo ugodna. Ta obrat bo delal v glavnem za izvoz, pa tudi za domači trg. Ob hladilnici bodo gradili velika skladišča za razno eksportno in importno blago. Podjetje, ki bo upravljalo hladilnico, bo kupovalo pridelke in perutnino v našem gospodarskem bazenu in okoliških krajih. Z usposobitvijo tega obrata bo imela bližnja in daljna okolica velike koristi.

Nadalje nameravajo v bližnji bodočnosti graditi v Brežicah veliko klavnico za potrebe 50 do 60 tisoč prebivalcev. Klavnica bo stala ob Savi; prostor so že določili in izdelujejo investicijski elaborat. Z ozirom na veliki porast prebivalstva in obširen delokrog bo klavnica potrebna.

Mlekarna v Brežicah odkupuje vso razpoložljivo količino mleka. V naših imajo razširitev mlekarne v večji sirsarki obrat. Podjetje bo z vedno večjim od pom podpiralo razvoj; živinoreje,

velik porast od trga odvisnega prebivalstva lepa pridobitev.

Promet

Pri ugotavljanju perspektivnega razvoja kraja je važna točka promet. Pomembna pridobitev za Brežice bo povezava železnice Maribor-Dobova-Brežice in Novo mesto. Ta prometna žila bo zelo

Priporoča se

Invalidsko mizarско podjetje v Brežicah

skrajšala pot do morja in na drugi strani na severno mejo. Z železnico ima vse pogoje odkrivanja raznih rudnin in črpanje lesnih bogastev, ki jih je v obilici v naših krajih.

V Brežicah imamo močno avto-prevozniško podjetje, ki oskrbuje potniški promet in lokalni kakor tudi tranzitni prevoz blaga. Podjetje ima vpeljane avtobusne proge iz Brežic v Novo mesto, Zagreb, Pišče, Bistrico ob Sotli, Krško in Cateške Toplice, v naših pa ima še nadaljnjo razširitev prog.

Brežice imajo torej vse pogoje za zadovoljiv razvoj. Tudi prireditve vsakoletnega Posavskega karne v Brežicah, ki naj bi s posom dobil komercialni značaj sejmov, bodo važna pridobitev

Letos 1. julija je v našem, po trgovini že dobro znanem mestu oživel novo trgovsko podjetje na veliko — »Krka« Brežice. Izločilo se je iz prejšnjega matičnega podjetja »Ljudske potrošnje Brežice in se osamosvojilo.

Dejavnost novega trgovskega podjetja je izključno trgovina na veliko s tekstilnim in konfekcijskim blagom, galanterijo, železnino, gradb. mat., z živili in raznim kolonialnim blagom. Grosistična dejavnost podjetja je že po treh mesecih zajela precejšen del okraja Krško, razširila pa se je tudi na novomeški okraj, okolico Zagreba in Samobor.

Vsled ugodnega trgovskega središča, ki ga imajo Brežice, se podjetje dobro razvija. Vse kaže, da je zato njegova dejavnost zdaj in v bodoče potrebna. Ustanovitve podjetja so pozdravili tudi predstavniki oblasti v Krškem in v Brežicah.

Delavski svet »Krke« namerava prihodnje leto svojo dejavnost še povečati in tej primerno preurediti tudi poslovne prostore, ki zaradi zastarelosti že zdaj več ne odgovarjajo. Treba bo misliti tudi na večje površne skladišče in poslovalnico. Preureditev prostorov bo tudi lepa pridobitev za zunanje lice Brežic. Predvsem pa bo pomembno novo skladišče, ki ga trgovina na veliko v Spodnjem Posavju nujno potrebuje.

Maks Toplišek

TRGOVSKO PODJETJE

„Ljudska potrošnja“
Lenart Brežice

se priporoča in nudi kupcem najboljšo blago po zmernih cenah!

Za napredek kmetijstva

Kmetijska zadruga Brežice okolica, ki je bila ustanovljena leta 1948, je štela v začetku 108 članov.

Poleg dobro razvite trgovinske in obrtne dejavnosti ima zadruga danes zelo delovne pospeševalne odseke. Trenutno obstajajo živinorejski, semensko-pojedelski, sadjarski in kulturno-prosvetni odsek.

Najboljši je živinorejski odsek, ki ima 350 glav živine, od te 120 glav z rodovnikom, od 70 glav pa se vodi molzna kontrola, ki je v zadnjem času pokazala prav zanimive podatke. V okviru živinorejskega odseka vodi zadruga tudi umetno osemenjevalno postajo, ki je edina v našem okraju. Uspehi te postaje so zadovoljivi, dasiravno je bilo v začetku še precej nezaupanja. Živina, zlasti plemenska, pa še ni na tak višini, kot bi morala biti, čeprav je sorazmerno dobra. Upoštevati moramo, da je bilo prebivalstvo izseljeno, da je ob povratku našlo prazne hleve in opustošene domove. Živino iz leta v leto izboljšujejo, kar nam pričajo živinske razstave.

Pojedelsko-semenski odsek nima za seboj večjih izkušenj, pa tudi uspehi še niso vidni. Članje zadruga tudi na tem področju ne zaostajajo; za vsako strokovno napredno pridobitev

so dovzetni. Letos so bili gnojni poskusi na pšenici, škropili so tudi krompirišča in gnojili travnike.

Težje je delo v sadjarskem odseku. Nekdaj lepih jablan ni v naši okolici več videti. Kapar, prot kateremu so bili sadjarji brez moči, jim je vzel voljo in pogum do obnove sadovnjakov. Navzlic temu bodo skušali uničene sadovnjake obnoviti, da bodo služili svojemu namenu.

Kakor morje zlatih bilk valovi žitno polje... Katera bo prva v tekmi žanjic. Priljubljene vsakoletne pridelitve brežiške kmetijske zadruge kažejo, da se njeni odseki zavedajo važnosti pospeševanja kmetijstva

POZDRAVLJAMO OBČINSKI PRAZNIK BREŽIC IN ŽELIMO, DA BI POSAVSKI TEDEN PRINESEL NOVIH POBUD ZA DVIG GOSPODARSTVA V NAŠEM POSAVJU!

TRGOVSKO PODJETJE
POTROŠNJA KRŠKO

Cementarna Trbovlje

DELOVNIM LJUDEM IN KOLEKTIVOM V BREŽICAH IN OSTALIH KRAJIH SPODNJEGA POSAVJA ČESTITAMO K OBČINSKEMU PRAZNIKU IN POSAVSKEMU TEDNU!

Nacistično preseljevanje prebivalstva v Posavju

(Nadaljevanje s 4. strani)
nadaljevali proti severu v Kapele in v samem mestu Brežicah. Prva faza preseljevanja je trajala od 24. oktobra do 17. novembra 1941, druga pa od 24. novembra do 16. decembra 1941. V prvem obdobju je bilo samo v dneh od 24. oktobra do 5. novembra izseljeni iz brežiškega trikota 12 tisoč ljudi, do konca prvega obdobja, to je do 17. novembra, pa v celoti 24.000. V drugi fazi so preseljevali v občinah trboveljskega okrožja in v polovici decembra preseljevanje zaključili. Število do 15. decembra 1941 preseljenega prebivalstva je znašalo 34.000. Izseljenstvu so se izognili samo tisti Slovenci, ki so bili nadomestljivi v železniško-prometni ali kakšni drugi podobni službi, v glavnem nekateri prebivalci ob železniški progi.

Kot zbirni center in vstopno postajo so uporabljali starodavni grad Rajhenburg in njegova gospodarska poslopja, prej last trapistov, ki je dotlej že tako služil kot zbirališče za preseljevanje slovenske inteligence. Preseljevanju se je malokdo izognil z begom v NDH ali pa na Dolensko, povečini le nekmetje, ki niso verjeli in upali v nekako odškodnino v Nemčiji. Kaže pa, da teh pobegov čez mejo nacisti niso imeli namena preveč preprečevati, ker so na gotovih mejnih področjih z NDH nekaj časa pustili mejo celo odprto.

Skora vsi prebivalci Posavja so nastopili pot v zbirališče v Rajhenburg. Od tu so po nekajdnevem čakanju, potem ko je bila urejena tekoča evidenca in osebna kartoteka ter inventar doma zapuščene posesti in imetja, pošiljali vsak dan transporte v Nemčijo. Prve transporte so pošiljali v Slezijsko, v pokrajino onstran Sudetov ali pa v okolico glavnega mesta Breslava. Nekatere so poslali v Slezijsko sosednjega pokrajinsko Saško. Po nekaj dneh so v sredini novembra začeli pošiljati transporte v zahodno Nemčijo v pokrajini Württemberg in Baden. S tem seveda ni rečeno, da ni nekaj taborišč bilo raztresenih tudi izven omenjenih pokrajin.

Kot taborišča so uporabljali različne prostore, lesene barake, celice bivših samostanskih poslopij, ki so tedaj služile kot bivališča eni ali celo več družinam, stavbe z dvoranskimi prostori, kjer je prebivalo veliko število družin. V teh življenjskih in stanovanjskih pogojih je manj odurna mladina kmalu začela bolehati, pri starih pa je smrt precej pogosto kosila. Ze po nekaj dneh taboriščnega življenja je izseljeno prebivalstvo videlo, da je ogoljufano in da ni govora o kakšni odškodnini in vrnitvi njihove posesti. To je bil vzrok, da je tudi kmet, oropan svoje zemlje, nehal verjeti nacistični demagoški propagandi, od katere si je prej v slabih življenjskih in gospodarskih pogojih stare Jugoslavije obetal rešitev.

Zdaj je izginilo vsako zaupanje nacističnim obljubam o odškodnini. Pri večini izseljencev pa je domotožje in razočaranje kmalu preraslo v sovražno in kljubovalno odpornost. Družinski nevezana mladina je večkrat izkoristila ugodno priložnost in se vrnila skrivaj domov, kjer se je marsikdo zaradi brezdomstva priključil naraščajočim partizanskim odredom. Bilo je tudi več primerov, da so svojci v tujini umrlemu starejšemu družinskemu članu izpolnili zadnjo voljo in prepeleli truplo pokojnika počivat v rodno grudo. Ko pa se je nekaj takšnih primerov ponovilo, so tu naseljeni Kočevarji proti temu protestirali v Berlinu, češ da se s tem izživajo narodna čustva Nemcev.

Dobrih 14 dni po začetem izseljevanju Slovencev, 12. novembra 1941, so v Posavje prispeli že prvi transporti Kočevarjev, ki so jih naselili na praznih domovih Slovencev. Število naseljenih Kočevarjev, ki so zasedli v glavnem savsko-obsoletski trikot, je znašalo okrog 12.000. Razen Kočevarjev, ki so bili vsekakor v večini, so tu naselili še razne skupine v Rajh vrnjenih Nem-

cev, tako iz Bukovine 632 oseb, iz Besarabije 533, Dobruže 413 in iz južne Tirolske 511. Število vseh naseljenecv v Posavju je znašalo okoli 14.000. Zemljo, ki je niso zasedli naselenci, je obdelovala družba DAG — Deutsche Ansiedlungs-Gesellschaft z najeto delovno silo.

Vprašanje Kočevarjev, te največje nemške narodnostne manjšine v Sloveniji, ki je bivala pri nas okrog 600 let in je izginila ravno zaradi dogodkov druge svetovne vojne, bi zaslužilo posebne obdelave. Tako bi nas zanimalo njihovo obnašanje po času, ko se je v Nemčiji pojavil nacistični režim, njihovo zadržanje ob kapitulaciji Jugoslavije in po njej in končno njihovo stališče do preselitve v Rajh. Kaže, da njihovo stališče do preselitve v Rajh ni bilo povsem enotno. Vir iz krogov vodstva kočevarske narodnostne manjšine, ki je bila v zvezi s preseljitvenim štabom v Mariboru, zatrjuje, da so optirali za preselitev 100%. Vir iz privatne roke nekega Kočevarja pa pravi, da je optiralo za preseli-

tev 90% Kočevarjev. Vsekakor kaže to, da je vendarle velika večina bila za preselitev v Nemčijo. Gotovo pa je tudi pri tem imela velik delež nemška propaganda, ki se je oslanjala v glavnem na mlajše vodstvo kočevarske manjšine. Starejši pa so, kot kaže, vendarle imeli pomisleke na preselitev. Motilo jih je tudi to, da jim ni bilo prav znano, kam

movi bili dodeljeni samo kot prebivališča, ki jih tudi pozneje niso nikoli dobili v dejansko last. Nadalje naj bi v sporazumu z naseljitvenim štabom v Mariboru bili v svojih novih bivališčih naseljeni v sklopu istih vasi kakor na Kočevskem, kar se pa zaradi slabe organizacije ni zgodilo. Tako so se vrstili primeri, da so večkrat menjavali bivališča v okviru ene ali pa tudi več vasi. Pozneje so poskušali celo naša krajevna imena zamenjati s tamkajšnjimi kočevskimi, kar so pa nato opustili. Že ob prihodu sem so Kočevarji opazili, da je preselitev zelo slabo organizirana in že prvi dnevi bivanja v novem bivališču so jih razočarali. Zaradi slabe organizacije preselitve, zgo-

Oglejte si razstavo novejših slovenskih slikarjev v Brežicah!

dilo se je namreč večkrat, da eno uro pred prihodom transporta Kočevarjev se odgovorni ljudje niso vedeli, na kateri od treh sprejemnih postaj naj jih sprejmejo in kje naj jim nakažejo novo bivališče, je vodstvo Kočevarjev ob koncu decembra 1941 osebno interveniralo pri preseljitvenem štabu v Mariboru. Ker tu niso uspeli — šef štaba je bil ravno na dopustu — so se iz Maribora napotili v Berlin do samega Himmlerja kot komisarja za udrnitev nemštva. Ta pa jih ni sprejel, ker kakor so jim povedali, se je nahajal ravno v Hitlerjevem glavnem stanu. Ljudje iz komisariata so jim sicer obljubili, da se bo položaj izboljšal, kar se pa dejansko ni zgodilo. Zato so se potem še s pisмено pritožbo obračali na Himmlerja. V zadnjih letih vojne pa so jih v obrobni in odročni naseljitveni predelji že začeli vznemirjati napadi partizanskih skupin Kozjanskega odreda in pa iz Gorjancev proti katerim so se brez uspeha branili njihovi »vermani«. Ob takšnih nenadnih napadih so jim zaplenili imetje in živino, bivališča pa opustošili.

Po vsem tem lahko ugotovimo, da se je Nemcem načrt preselitve Slovencev iz Posavja in udrditve jugovzhodne meje »veelko-nemškega rajha« ponesrečil.

Obiščite prireditve Posavskega tedna!

in pod kakšnimi pogoji se bo preselitev vršila. Tako so nekateri poudarjali, da je treba upoštevati geografske in gospodarske pogoje v Kočevju in na bodočem naseljitvenem prostoru. V Kočevju je v precejšnji meri tvorilo novo glavno posest gozd, ki je prinašal posestnikom — nemškimi kmetom — sorazmerno lep dohodek. Za naselitev v brežiškem trikotu pa so od preselitvenega štaba v Mariboru zahtevali, naj organizira posebne gospodarske tečaje, v katerih bi se priučili nemški kmetje — Kočevarji — kmetovanju v novih gospodarskih pogojih ravninskega polja in vinogradov. Nadalje predlagajo, naj jim preselitveni štab izda posebna navodila, kako se naj obnašajo v raznih situacijah v novi domovini. Zanimiva pa je njihova zahteva, naj se jim dovoli za potrebo samoobrambe svobodno nositi orožje. Za obrambo naj bi se rekrutirali posebej za to izbrani in izvežbani mladi moški, ki bi imeli nalogo, »preprečevati, da se ne bi tisti Slovenci, ki so se z begom izognili preselitvi, organizirali v tolpe in jih v novi domovini napadli, jim požigali ali izvajali organizirane tatvine.«

Vsekakor je zanimiv strah pred »slovenskimi tolpmi« tako zgodaj in ni izključeno, da niso Kočevarji še v stari domovini nekaj zvedeli o uporniški gibanju in prvih aktiviziranih skupinah na Gorenjskem, predvsem v kamniškem okraju. Le tako si moremo tolmačiti ta njihov strah in zahtevo po orožju za potrebe samoobrambe.

Prepričani so bili, da bodo v Posavju dobili posestva takoj v last, toda v resnici so jim do-

Celo število, ki so ga nameravali izseliti po ožjem izseljitvenem načrtu, je ostalo neizpolnjeno skoraj za celih 10.000, ker je tretja izseljitvena etapa, ki bi morala nastopiti v začetku leta 1942, izostala. Gotovo so k temu pripomogli tedanji svetovnopolični položaj, porazi pozimi 1941—1942 na ruski fronti in odpor prvih partizanskih skupin, ki preselitve sicer niso mogle povsem preprečiti, a so jo le zavrele.

V gospodarskem oziru pa je na tem ozemlju nastal pravi kaos. Kočevarji, ki so bili v stari domovini: večinoma posestniki večjih gozdnih površin in jim je največ dohodkov dajal gozd, niso v vinogradi v posavskih gorcih, v Gorjancih, na Bizeljškem in okolici vedeli kaj početi. Bili so primeri, da so na mnogih mestih trto izsekali ali pa opustili. To je največja škoda, ki je po katastrofi, od trne uši v prejšnjem stoletju prizadela vinogradništvo v Posavju, in še danes, po desetletju obnovitvenega dela, se ta škoda občutno pozna.

Tudi v političnem pogledu je ta načrt propadel. Kočevarji in ostali Nemci, sami vedno bolj nezadovoljni, so tvorili kaj trhelzid nemštva na meji. Od njih samih pač ni bilo mogoče pričakovati posebne ponemčevalne moči, s katero naj bi pomagali ponemčevati ostale Slovence v Spodnji Stajerski. Nasprotno, sami so se čutili vedno bolj izolirane in so se vedno močneje zavedali, da se tu ne bodo nikoli ukoreninili in da tu nimajo kaj iskati, kakor pravi neko njihovo poročilo. Nemalo pa je k temu njihovemu spoznanju pripomogla vedno bolj naraščajoča moč slovenskih partizanskih odredov, ki jim ni ostala neznanja, saj so jo večkrat čutili na lastni koži.

Pojavi se vprašanje, kaj so nameravali nacisti s slovenskimi izseljenci v Nemčiji v bližnji ali daljši bodočnosti? Da niso vsem namenili iste usode, kaže delstvo, da so jih med seboj ločili. Leta 1942 in 1943 so vse izseljenec podvrgli rasnemu pregledu in jih na podlagi tega ločili v nemške državljane na prekleto »Staatsangehörigkeit auf Widerruf« in državljane, ki uživajo samo nemško zaščito (Schutzan-

gehörige). Prvi so se od drugih ločili po tem, da so po nekaj mesecih zapustili taborišče in bili bodisi kot obrtniki dodeljeni v industrijske obrate ali pa kot kmetje za poljska dela na junkerskih veleposestvih. Tu so živeli zasebno življenje, vrhovno oblast nad njimi pa je imel SS-komandant bližnjega vojaškega okrožja kot komisar za udrnitev nemštva. Zanimivo pri tem je to, da so bili v nekaterih ozirih juridično enak; domačemu nemškemu prebivalstvu (otročni, n. pr. so bili šoloobvezni). Oproščeni pa so bili moški vojaške službe in službe v vseh drugih oboroženih formacijah (Volkssturm). Bilo je tudi nekaj redkih primerov, da so iz vrst teh »držav-

ljanov na preklce« poskušali dobiti rekrute za armado ali celo za formacije SS. Vendar se je takšna rekrutacija izvršila in formulirala tako, kot da se je tak »javil« prostovoljno. Kjer so bili takšni mladeniči neveseli jezika, se jim je včasih s pomočjo takšne zvite formulacije ali pa tudi včasih z odkrito grožnjo posrečilo tu in tam koga rekrutirati na »prostovoljni« bazi. Juridične osnove pa za vpoklic v vojsko niso bili izdali. »Zaščitni« državljani so prebivali v raznih taboriščih v glavnem vsa štiri leta pod strogim nadzorstvom. Le čez dan so tisti, ki so bili zaposleni, lahko zapuščali taborišča.

Kakšna bi bila nadaljnja usoda prve in druge skupine, o tem lahko samo ugibamo. Najbrž jasnih načrtov nacisti; sami o tem še niso imeli. Mogoče, da so z državljan na preklce, pomošnimi s pravimi Nemci, hoteli kolonizirati in ponemčiti po »zmagoviti« vojni osvojeni vzhod? Takšen poskus naselitve na vzhodu so z nekaterimi izseljeneci res napravili v Galiciji; v kraju Zamošč, ki pa je zaradi odpora izseljencev in napredovanja Rdeče armade klavrnio propadel. Mogoče so nameravali zaščitne državljane uporabiti po »zmagoviti« vojni? Kdo delovno silo na posestvih esesovskih borcev, katera naj bi ti dobili na vzhodu?

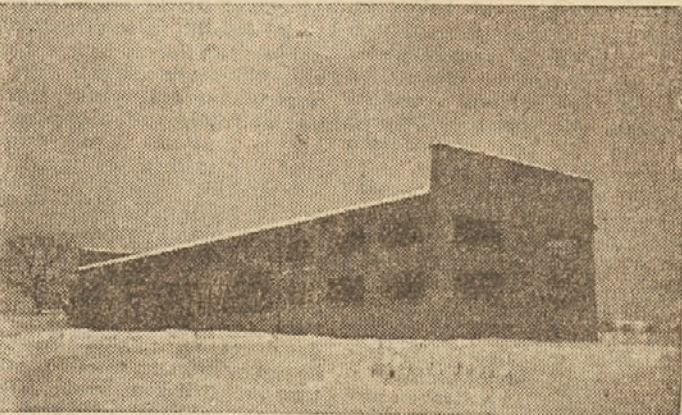
Vendar — vsa ta ugibanja so danes za nas odveč. Končno je nad vsem tem zločinskim početjem zmagala pravica. Prebivalstva Posavja se ni posrečilo izkoreniniti z njegove rodne grude.

BENCIN, PETROLEJ, OLJA IN MAZIVA...

Petrol, skladišče tekočih maziv in goriv v Brežicah, je pričelo poslovati 1. junija 1946. Takratna podružnica državnega trgovskega podjetja »Jugopetrol« v Ljubljani si je prizadevala, da v vseh važnejših gospodarskih centrih osnuje svoja skladišča. Tako je po svojih zastopnikih maja 1946 iskala primeren prostor tudi v Brežicah v neposredni bližini železniške

vami blaga od UNRRA pa je ta prostor postal premajhen. Zaradi neposredne bližine železniškega tira in na pritožbo sosedov je bilo nadaljnje poslovanje skladišča na tem prostoru prepovedano. Prisiljeni so bili poiskati prostor drugje. Dne 9. decembra 1947 so se preselili na sedanje mesto.

Skladiščno stavbo so gradili do leta 1950. Zgrajen je bil po-

Skladišče Petrola v Brežicah

postaje. S pomočjo takratnega KLO Brežice okolica so našli zemljišče pri postaji, na katerem je stala srednje velika lesena šupa in na pol podrti zidana klet, ki je dalj časa služila za skladišče in pisarno obnove. Poslovanje samo je bilo od začetka zelo težavno in primitivno, ker skladišče ni imelo potrebne embalaže niti ostalega inventarja. Cisterneke pošiljke je morala pretakati na postaji v sode in jih nato s konjsko in krajvo vprego prevažati na skladiščni prostor. Z večjimi doba-

seben cevovod s postaje do podzemskih cistern, tako da je prevažanje polnih in praznih sodov odpadlo. Zaradi vedno večjega prometa bo moralo skladišče v najkrajšem času še povečati cisterneki prostor z ukopom novih cistern, kar bo, kakor kaže, gotovo že v letu 1955. Prihodnje leto bo dograjena tudi nova betonska ograja. Skladišče »Petrol« Brežice oskrbuje s tekočimi gorivi in mazivi ves krški okraj tja do hrvaške meje.

Trgovsko podjetje

Vino Brežice

se priporoča cenj. odjemalcem

Pozdravljamo 28. oktober, občinski praznik Brežic!

V sredo zvečer: VEČER OPERNIH ARIJ — pojejo člani zagrebške Opere

Naša naloga: skrb za kmetijsko strojno gospodarstvo

Eno izmed velikih in sodobnih podjetij kovinske stroke, ki se je zadnja leta razvilo v Brežicah, je »AGROSERVIS«. Njegovo poslovanje je zraslo leta 1952 in 1953. Kredit za gradnjo in opremo je podjetje dobilo pri Agrotehnik Ljubljana, ki je finansirala vse tovrstne obrate v Sloveniji. Večino strojne opreme je podjetje nakupilo v inozemstvu, tako da razpolaga z najmodernejšimi strojnimi napravami za strgarska, kmetijsko in elektrotehniška in ostala dela kovinske stroke.

Glavni cilj brežiškega Agroservis je: oskrbovanje kmetijske strojne mehanizacije v okrajih Krško, Novo mesto in Črnomelj. Za opravljanje jamstvenih in pogodbenih uslužnostnih del si je podjetje nabavilo servisno prevozno delavnico, ki razpolaga z vsem orodjem in napravami za manjša in večja popravila »kjerkoli« na terenu, odnose na kraju morebitne nesreče ali okvare. Kako pomembna je bila organizacija te službe, nam kaže dejstvo, da se je posluž-

Montaža kolesa na vlačilec

jejo vse zadruge in lastniki traktorjev ter drugih kmetijskih strojev.

Podjetje Agroservis pa bo opremilo svoje delavnice še z nekaterimi specialnimi stroji, tako da bo lahko izvrševalo tudi vsa generalna popravila.

Delavnica te vrste bo edina v Posavju. S solidnim delom in zmernimi cenami — oboje bo treba seveda zares še izboljšati! — bo lahko znatno pomagala pri dvigavanju kmetijske mehanizacije. V načrtu ima tudi postavitev večje stanovanjske zgradbe za 10 stanovanj in upravne prostore. Podjetje bo lahko zaposlilo več visokokvalificiranih delavcev, mestu pa bo pripomoglo k reševanju stanovanjske krize.

Okrog delavnice urejuje kolektiv lepoticni park in sadovnjak, v katerem bodo preizkušali naprave za uničevanje raznega mrčesa, oboje pa bo tudi v okras temu delu mesta.

Delovni kolektiv podjetja Agroservis obljublja ob občinskem prazniku, da bo stremel za lvgom strojne mehanizacije v kmetijstvu, ki naj se čimprej razvije iz zaostalega v napredno socialistično kmetijstvo.

Obrat Agroservis v Brežicah

Hitra, kvalitetna in cenena oskrba delovnih ljudi z obutvijo — to je naše geslo!

TRGOVSKO PODJETJE

„LJUDSKA POTROŠNJA“

OBUTEV V BREŽICAH

čestita občanom k občinskemu prazniku!

»Remont«

Ureditev in razvoj obrtništva ter ostalih uslužnostnih podjetij je za sleherni mestno gospodarstvo nadvse važen in resen problem. Ustanavljanje socializacijskih podjetij in manjših uslužnostnih obrtnih obratov je ena izmed nalog, ki čaka ljudski odbor brežiške občine. Ni zgolj slučaj, da imajo vsa na novo ustanovljena socialistična gradbena podjetja toliko dela, da mu sploh ne morejo biti kos. Razmah njegove dejavnosti je letošnji sorazmerno togi plačilni sistem močno oviral. Osnovna družbeno gospodarska naloga

pov okrajnega in občinskega ljudskega odbora! »Remont« je začel delati s 15 delavci, danes pa ima že 50-članski kolektiv. Potreboval bi trenutno vsaj še enkrat toliko pridnih rok! »Remont« Brežice trenutno gradi ozir. je prevzel v dograditev naslednje objekte: Vajenski dom, Prosvetni dom, Zdravstveni dom, Veterinarsko ambulanto in Vodovodni stolp. Opravlja nadalje adaptacije stavbe trgovskega podjetja Preiskrba na Senovem, dogradil pa bo tudi šeststanovanjsko stavbo rudnika Senovo. V kratkem

učinku v prihodnjem gospodarskem letu. Zagotoviti bo treba investicijski načrt mestne občine ter dvigniti možnost, da tudi zasebniki gradijo čim več stanovanj. Podjetje se bo moralo boriti za vprašanje kvalificiranih delavcev, ki se marsikje zadržujejo pri privatnikih ali pa šušmarijo na svojo roko. Če bo kolektiv »Remonta« te stvari ugodno rešil, bo lahko tudi znižal cene storitvam, ki so zdaj marsikomu težko dostopne. S ponovno uvedbo dela po normah ozir. akordu se bo dvignila tudi storilnost.

**važno od ete
za skupnost in
posameznika**

cljska in obratna sredstva, ki jih podjetje doslej ni dobilo. Vsestransko razvito podjetje »Remont« je za bodočnost mesta nadvse važnega pomena. Prav bo, da mu zato ustanovitelj in vsa brežiška javnost posveti vs. pozornost in pomoč. R.

Nastanek in razvoj brežiške opekarne

Opekarne Brežice je bila zgrajena in pričela obratovati leta 1904. Najprej je bila surova proizvodnja ročna, šele leta 1926 so uvedli strojno izdelavo za zidno opeko. Vse do leta 1938 je obratu služila za pogon parna lokomobila, nakar so uvedli električni pogon. V letih okupacije je opekarne izkoristil okupator, ni pa ničesar investiral v obrat. Po osvoboditvi je do leta 1948 opekarne obratovala kot samostojno podjetje. Istega leta je bila združena z opekarne Celje, Zalec, Ljubčno in Bukovžlak v skupno podjetje »Celjske

opekarne«. Leta 1953 je opekarne Brežice zopet postala samostojno podjetje. Izdeluje opeko vseh vrst na industrijski način. Na lastnem zemljišču ima opekarne še velike zaloge kvalitetne glin, iz katere izdeluje v prvi vrsti strešno opeko. Z ozirom na zastarelost podjetja bo treba opekarne čimprej obnoviti, povečati in modernizirati. Predračun za to znaša 45.000.000 din, za kar bo opekarne najela posojilo. Z modernizacijo se bo dohodek povečal za 100%, znatno večja pa bo seveda tudi proizvodnja. C. A.

Komunalne skrbi Brežičanov

Naselbina Brežice je stara več kot tisoč let, kar pričajo razne izkopanine v mestu in okolici. Naselbina je dobila mestne pravice v letu 1353. Z nastankom mesta, ki je dobilo v ustanovnih privilegijih sodnika, kovnika od mesta kar dva in pol kilometra. Ker je mesto večkrat pogorelo in trpelo po raznih napadih, nimamo natančnejših dokumentov o razvoju mesta.

Veliko škodo so Brežice utrpeli ob katastrofalni poplavi pred kakimi sto leti, ko je Sava odnesla vas Zasavje in izkopal novo strugo. Seveda je pri tem trpel plovni promet po Savi, ki je sčasoma popolnoma izostal. Za mesto je bilo zelo važno savsko pristanišče (pod Del Cottovo hišo). Plovno tradicijo so obdržali še splavarji, ki so po Savi plovili les iz Savinjske doline tja do Črnega morja.

Brežice imajo idealno geografsko lego, saj leži mesto ob stiku savske, krške in sotelske doline. Glavna cesta Ljubljana-Zagreb je bila napravljena po trasi nekdanje rimske ceste. Tudi ostale poti, ki vežejo vse večje kraje, imajo svoj gospodarsko-zgodovinski pomen. Cesto na Zdole so zgradili kmetje

popbite Gubčeve vojske in se zato še danes imenuje Puntarska cesta. Mesto bo veliko pridobilo z modernizacijo cest in dograditvijo avtne ceste. Tudi železnica je ogromnega pomena, vendar je škoda, da je oddaljena od mesta kar dva in pol kilometra. Za zvezo z ostalimi kraji ima danes mesto pet do sedem avtobusnih prog.

Električno razsvetljavo je dobilo mesto med prvo svetovno vojno. V poslopju sedanje mlekarnice je bila mestna elektrarna. Danes so v občini elektrificirani vsi kraji.

Tudi vodovod so zgradili v letih 1914 do 1917. Ker Brežice nimajo javnih vodnjakov in dobre pitne vode, je vodovod velika pridobitev za vse prebivalce. Zajete je v Brezini, od koder teče voda po dva in pol kilometra dolgem cevovodu v rezervoar, ki je v 46 metrov visokem vodovodnem stolpu. Zal je bil vodovod zgrajen iz rabljenega materiala, zato je dotrajal in ga bo treba čimprej obnoviti. Vodovod ima danes nad 7 km cevovoda. Od osvoboditve do danes je investiranih v vodovod že nad 13,5 milijona dinarjev.

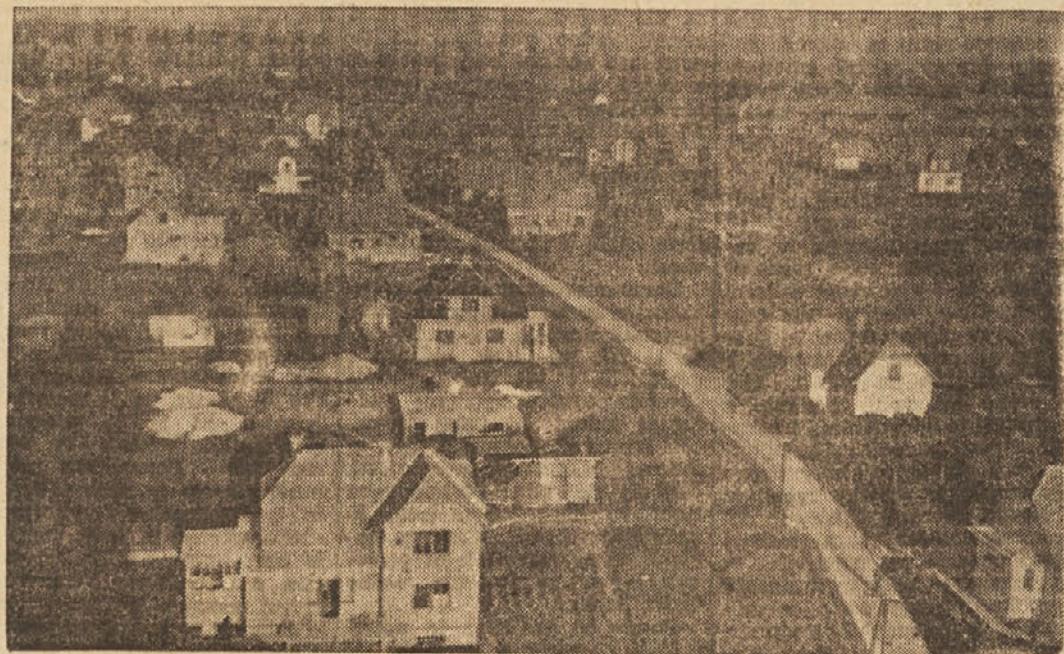
Mestna klavnica je bila zgra-

jena pred 110 leti in se od takrat ni prav nič spremenila. Kapaciteta klavnice z ozirom na ogromni porast prebivalstva Brežic in sektorskega področja, nikakor ne zadostuje. Zato se že pripravljajo za gradnjo nove klavnice. Ob zgraditvi klavnice so klali živino za kakih tisoč prebivalcev, danes pa moramo računati na 50.000 potrošnikov z bližnjim zaledjem mesta.

Pogrebni zavod in uprava pokopališča sta bila ustanovljena po osvoboditvi. Sedaj imajo še konjski furgon za prevoz mrlčev, treba pa bo nabaviti sodobnejše prevozno sredstvo.

Brežice so v Posavju najmočnejši trgovski center. Posebno živahni so tedenski svinjski sejmi in dnevni trg. Dobro so obiskani tudi ostali sejmi, ki imajo večstoletno tradicijo. V načrtu je gradnja nove moderne tržnice, ki bo stala v novem delu mesta.

Dokler ni bil sprejet osnutek generalnega urbanističnega načrta, je vladal v gradnjah velik nered. Sedaj skuša ljudski odbor mestne občine, seveda, kar se da, popraviti, pri čemer mu pomagata urbanistični svet in tehnična pisarna. T. M.

Neposredna okolica mesta hitro spreminja lice — živahna gradbena dejavnost se razvija na vsakem koraku.

občine je, da posveča razvijanju novih proizvodnih sil vs. pozornost, ob tem pa prav tako skrbi za obrtna podjetja.

Da bi občina zagotovila ureditvevanje svojega gradbenega investicijskega načrta in omogočila tudi zasebnikom gradnjo stanovanjskih hišic, so odborniki LO MO Brežice letos na seji 29. maja sklenili, da se osnuje novo gradbeno podjetje »Remont«. 16. junija je bilo podjetje že vpisano v register gospodarskih podjetij. V »Remont« je vstopil doslej s celotnim inventarjem eden izmed treh brežiških zasebnih gradbenih podjetnikov. »Remont« seveda ne more mimo resnega vprašanja, kdo bo stopil na prste številnim šušmarjem v gradbeni stroki. Treba bo ukre-

bo začel graditi stanovanjsko in upravno poslopje rudnika Globoko. Poleg tega je podjetje dogradilo dve zasebni stanovanjski hiši in opravilo številne remontne usluge raznim zasebnikom.

V podjetju so zaposleni predvsem delavci, ki so bili doslej ali pri zasebnikih ali pa sploh še nikjer v službi. Poslovanje delavskega sveta in upravnega odbora v »Remontu« kaže zato še osnovne napake, ki pa jih bo kolektiv lahko odpravil, saj se je krepko lotil svojih nalog. Treba bo seveda, da bo tudi občina samoupravne pravice podjetja upoštevala in mu jih zagotovila.

Pogoji za obstoj in delo »Remonta« v Brežicah so zelo ugodni. Potreben bo seveda nov način nagrajevanja dela po

Potrebna bo ob vsem tem seveda tudi vsaj osnovna mehanizacija, nakup orodja in razširitev ostalega inventarja v podjetju. Ustanovitelj podjetja — brežiški LO MO — bo moral zato zagotoviti znatna investi-

Ko so se po osvoboditvi leta 1945 vračali naši ljudje iz raznih taborišč, so našli svoje domove vse opustošene in zapuščene. V okolici Brežic ni bilo takrat nobene obrtne delavnice, ki bi ljudem lahko priskočila na kakršen koli način na pomoč. Kmalu se je združilo nekaj oko-

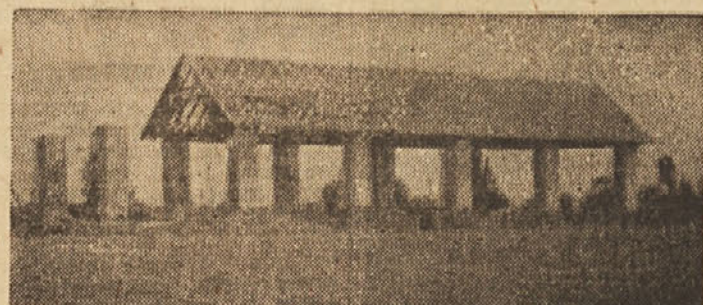
liških mizarjev in ustanovili so Mizarško produktivno zadrugo Brežice. Iz svoje srede so izbrali predsednika mizarškega mojstra Dominika Rožmana in tajnika mizarja Alojza Gloguška iz Dobre. Ob ustanovitvi zadruga ni

vsej Sloveniji, si je kmalu utrdilo po vsej domovini. Sodelovalo je na raznih razstavah in je za odlično izdelavo dobilo več diplom in pohval. Pričel so s serijsko izdelavo pohištva za JLA. Tako so opremili med dru-

nejše mizarске stroje, ki si jih je nabavila z lastnimi devizami. Zaposluje že 114 ljudi. Letos nameravajo obrat še povečati in v prihodnjem letu upajo, da bodo lahko zaposlili nad 150 ljudi. Iz skromne mizarске delavnice se je razvila večja tovarna pohištva, ki ne prodaja kvalitetnih izdelkov le po Jugoslaviji, temveč jih pošilja tudi v Sirijo, Anglijo, Luksemburg in Turčijo, saj izvaža 80 odstotkov svoje proizvodnje.

S povečanjem obrata se bo povečala proizvodnja za približno 68 odstotkov, z njo pa seveda tudi izvoz. N. N.

Od kozolca do tovarne pohištva

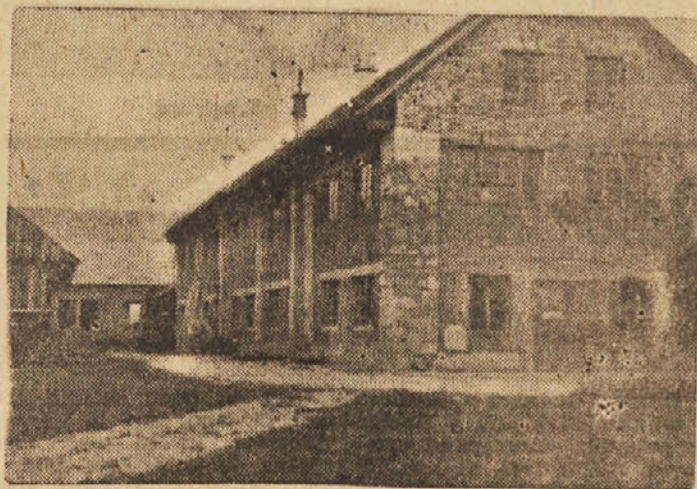

Nekdaj grajski kozolec...

imela ne svojega orodja ne strojev, da ne govorimo o potrebnih prostorih. Najprej so popravljali porušene domove. Orodje so prinesli mizarji s seboj, nekaj so si ga izposodili, stroje pa so dobili od narodne imovine. Zasilne prostore so si uredili v gasilskem domu Brežice okolica. V začetku julija je pristopilo v zadrugo že 12 mizarjev. Delo so opravljali seveda brezplačno.

Zadruga pa je imela iz dneva v dan več naročil in tud, število zaposlenih mizarjev je raslo. Leta 1947 je dobila zadruga investicijski kredit za 1.300.000 dinarjev. Iz starega grajskega kozolca si je postavila lično mizarško delavnico za 60 ljudi. V jeseni istega leta je bila svecan otvoritev delavnice. Leta 1948 je delavnico prevzel OLO Krško in jo preimenoval v Okrajno mizarško podjetje Brežice. Podjetje je izdelovalo razno sobno in kuhinjsko pohištvo po naročilu. S kvalitetnim izdelki, ki jih je podjetje pošiljalo po

gim tri oficirske domove. Leta 1951 se je podjetje preimenovalo v Tovarno pohištva Brežice. Danes ima tovarna najmoder-

... danes tovarna pohištva

NOCJOJ: NASTOP ORKESTRA IN PEVSKEGA ZBORA SKUD BREŽICE!

Trgovsko podjetje

„Ljudska potrošnja“
1 g vina 4 - Brežice

čestita vsem občanom k občinskemu prazniku in se priporoča tudi v bodoče!

O »PREVOZU« Brežicah

Leta 1949 je bilo v Krškem ustanovljeno okrajno prevozno podjetje. Takrat je zaposlovalo 15 ljudi in imelo na razpolago sedem avtomobilov. Po reorganizaciji SAP (Slovenija avtopromet Ljubljana) se je vozni park povečal za pet kamionov. Iz starih delov so sestavili še dva tovorna avtomobila, enega pa so nabavili sami. Pozneje so prevzeli še štiri avtobuse.

V začetku letošnjega leta se je podjetje preimenovalo v avtno transportno podjetje »Pre-

voz« in se preselilo v Brežice. Sedaj zaposluje 61 ljudi, od tega 10 vajencev. Kljub zastarelemu avtnemu parku ima podjetje lastne poslovalnice v Sevnici, Krškem, Reki, Ljubljani, Zagrebu in Beogradu ter razširjeno transportno omrežje po vsej Jugoslaviji. Podjetje ima tudi svojo delavnico, ki izvršuje vsa popravila lastnih vozil.

Na zadnji seji delavskega sveta so med drugim sprejeli tudi proračun za leto 1955, ki predvideva poleg modernizacije

delavnice in ureditve garaže še nabavo enega avtobusa in petih kamionov. V prihodnjih letih nameravajo zgraditi tudi novo upravno poslopje. Z njim bodo lepšali videz mesta, ublažili pa bodo tudi perečo stanovanjsko krizo v mestu. V sedanjih delavnicah je podjetje pred kratkim uredilo garderobe, kopalnice, spalnico za šoferje in tako poskrbelo za večjo udobnost delavcev, ki opravljajo odgovorno in naporno službo.

Najbolj pereč problem podjetja je vzdrževanje sposobnosti prevoznih sredstev. Zadnje leto je brežiški »Prevoz« navel stal stike z mnogimi podjetji po vsej državi in se čedalje bolj uveljavlja kot solidno gospodarsko podjetje.

TRGOVSKO PODJETJE

„Ljudska potrošnja“
USNJE-TEKSTIL v Brežicah

čestita vsem odjemalcem in ostalim potrošnikom k občinskemu prazniku!

V NEDELJO: VSI NA LAHKOATLETSKI MITING!

DOPISUJTE V „POSAVSKI TEDNIK“!

KMETIJSKA ZADRUGA BREŽICE

VAS VAB! na razstavo razvoja zadruga, na razstavo kmetijskih strojev, na razstavo zaščitnih sredstev in da obiščete njene trgovske poslovalnice, ki vam nudijo razno industrijsko blago po ugodnih in konkurenčnih cenah. Obiščite nas in prepričali se boste!

POSAVSKI TEDEN V BREŽICAH
OD 23. DO 28. OKTOBRA 1954

Brezice ob potresu leta 1917

V novejši zgodovini, Brežice predstavlja žalostno, a vendar za današnje generacije obenem zanimivo poglavje velike prirodne katastrofe leta 1917. Prebivalci Brežic in okolice je ta prirodna katastrofa zadela tembolj, ker je v tem času že tretje leto divjala prva svetovna vojna. Vsi za vojaško službo sposobni moški od 18. do 50. leta so bili razkropljeni po raznih obsežnih bojiščih avstro-ogrskih monarhijskih in je zato to prirodno nesrečo prebivalstvo doma občutilo še tem huje.

Brežiški potres, kakor ga upravičeno smemo imenovati, zaključuje troje večjih potresnih valovanj, ki so prizadela mesta ob Savi ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja in se po zadnji katastrofi v Brežicah niso več ponavljala. Bil je to po svojem obsegu in povzročeni škodi strahovit potres, kakršnega je 1880 porušil mesto Zagreb, in 15 let nato strahovit potres, ki je po povzročeni škodi še delež preseljenca zagrebškega, leta 1895 v Ljubljani. Seveda so se večji ali manjši sunki teh treh potresov čutili tudi v okolici imenovanih treh mest, vendar tu niso povzročili posebne škode. Zagreb in Ljubljana čeprav je bila povzročena škoda seveda večja, sta bila toliko na boljšem, da sta bila prizadeta v mirnem času, medtem ko so bile Brežice prizadete ravno v času, ko je bila vojna vihra in s tem tudi šeststoletna monarhija Avstrije h koncu.

Na veliki prelomnici pod Gorjanci

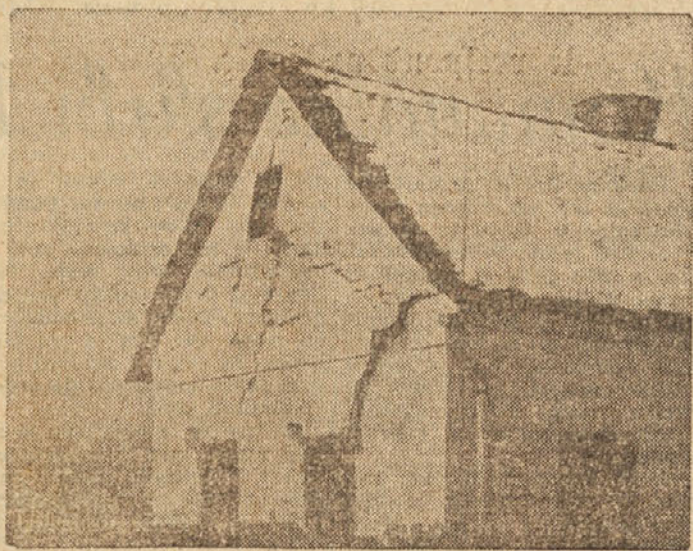
Vzrok temu zemeljskemu valovanju je delovanje notranjih zemeljskih sil. Kaj razumemo pod tem? Naša zemlja je bila nekoč žareča masa, podobno kakor je še danes sonce, in se je v teku milijonov in milijonov let z vrtenjem okoli lastne osi izoblikovala v kroglo katere zunanja površina, skorja, se je poglagoma ohlajala. V notranjosti pa je ostala še naprej žareča masa. Ta je v razvoju zemlje,

v teku dolgih milijonov let, od časa do časa povzročila z izbruhom vdorine in vzpetine, to je kotline, ki so jih večkrat zalile vode — današnja morja, in gorovja. Meje teh vzpetin-gorovij in vdolbin-ravnin, ki so se izoblikovale v teku milijonov let pod vplivom delovanja plinov žareče mase tvorijo zemeljske prelomnice ali tektonske črte, kakor jih imenujejo znanstveniki. Ob takšnih tektonskih črtah, zemeljskih prelomnicah, ki segajo globoko pod zemeljsko površino, je delovanje žareče zemeljske mase v notranjosti zem-

nekako v črti, ki ostro loči Gorjance od ravnine. Ob tej tektonski črti notranje zemeljske sile še močno delujejo. To nam potrjujejo topli vrelci pri Bušehi vasi in v Catežu, ki so nam kot zdravilne toplice zelo koristni. Na žalost pa smo morali občutiti tudi negativno plat tega dokaza v obliki strahovitega potresa.

Dan groze

Bilo je to v zimski, v začetku leta 1917, ki je bila precej ostra in je sneg globoko zapadel. V

Godlerjeva hiša po prvih sunkih

lje, ali z drugo besedo notranjih zemeljskih sil, še posebno živo. To nam dokazujejo topli vrelci, ki prihajajo včasih na dan ob takšnih prelomnicah in so nam vsekakor koristni kot zdravilne toplice, v velikansko škodo pa kadar povzročijo potrese, še bolj pa, kadar žareča masa v notranjosti zemlje prvine na dan ob izbruhu in bruhanju vulkanov.

Takšna velika tektonska črta prelomnica, poteka tudi v neposredni bližini Brežic, in sicer od Ledeeče vasi pri Sentjerneju mimo Sp. Pirošice in Malenc do Cateža

... IN V GRADU

Sili potresnih sunkov so podlegli tudi stoletja stari, debeli in močni grajski zidovi, v katerih so nastale večje razpoke. Posebno je bil prizadet severni grajski stolp, kjer so bile razpoke prav močne. Posebno škodo pa so povzročile razpoke v grajskem zidu na mestih, kjer so stene in svodi poslikani z dragocenimi in znanimi freskami iz prve polovice 18. stoletja, to je na stopnišču v drugo nadstropje v grajski kapeli in v viteških dvoranah. Zidarji in delavci so namreč kot nestrokovnjaki pozneje pri popravilu, ko so zamazovali po potresu nastale razpoke, na nekaterih mestih tako n. pr. na stopnišču, z malo uničili večje partije fresk. Za to nestrokovno mazaštvo se doslej v več kot 30 letih ni nihče zavel in šele v teh dneh odstranjujejo s podobno malto. Kar z užitkom je opazovati, kako iz podob malte vstajajo sveže barve podob kakor da bi bile naslikane včeraj. Podobno škodo je prizadejal potres z nastalimi razpokami v zidu tudi znamenitim stenskim fresko-slikariam v Rokovi cerkvi. Močno poškodovani sta bili farna cerkev in frančiškanski samostan. Po tem vidimo, da je ob potresu nastala občutna škoda tudi v umetnostnozgodovinskih spomenikih, ki jo odstranjujemo danes.

Kakor po bombardiranju

Najbolj tragično je bilo prizadeto seveda prebivalstvo. Mesto je v enem samem dnevu dobilo tako lice, kakor da bi bilo skozi štiri leta prizorišče najhujših bojev. Hiše v mestu skoraj v celoti niso bile več sposobne, da bi nudile svojim prebivalcem

ŠKODA V MESTU...

Največ škode so povzročili sunki prvega potresnega dne. Trpelo je največ seveda brežiško mesto in tu zopet je največja nevarnost obstajala v zgradbah javnih ustanov, kot v šoli, bolnišnici in v grajskem poslopju. V cerkvah ob teh urah ravno ni bilo ljudi, zato tudi ni prišlo do kakšne nesreče. Občutno pa so bile poškodovane cerkvene stavbe v Brežicah in v Catežu, kjer je potres porušil cerkveni stolp z zvonovi vred. Med javnimi zgradbami je kot najbolj severno ležeče poslepie v mestu največ trpela bolnišnica. Bolniki, ki so mogli, so po prvem sunku nobenih na travnik izven bolnišnice, ker so mislili, da je potres prizadejal samo bolnišnico. Na prostem namereli niti opazili niso, kakšno je

Poslopje stare pošte po potresu

bilo stanje v mestu. Najbolj je bilo v bolnišnici poškodovano prvo nadstropje, in sicer še prav posebej vzhodni in zahodni odelni deli. Nič manj niso bile poškodovane tudi operacijska soba, izolirnica in dezinfekcija. Prvo nadstropje je moralo biti popolnoma evakuirano in so bolnike, ki so zaradi hujše bolezni bili priklopani na posteljo, namestili v pritličju, vse ostale pa po možnosti odpustili. O človeških žrtvah v bolnišnici nam takratni časopisi ne poročajo.

V posebnih nevarnostih so bili ob potresu šolski otroci. Tode začudo ne srečamo med njimi nobene smrtno žrtev in niti ranjencev ne. Le preudarnosti in prisrčnosti učiteljstva so se imeli meščani zahvaliti, da so se otroci brez vsake večje panike in nezgode rešili iz šolskega poslopja čeprav je bil izhod iz nekaterih razredov skozi vrata onemogočen, ker so jih zasule ruševine.

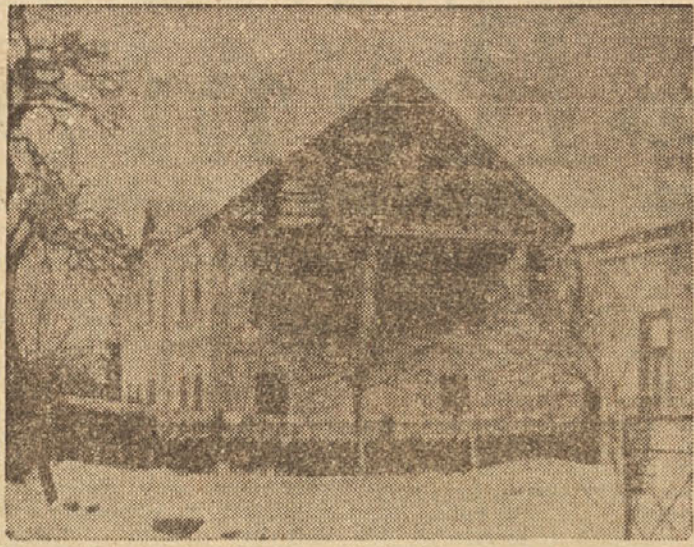
... IN V GRADU

Sili potresnih sunkov so podlegli tudi stoletja stari, debeli in močni grajski zidovi, v katerih so nastale večje razpoke. Posebno je bil prizadet severni grajski stolp, kjer so bile razpoke prav močne. Posebno škodo pa so povzročile razpoke v grajskem zidu na mestih, kjer so stene in svodi poslikani z dragocenimi in znanimi freskami iz prve polovice 18. stoletja, to je na stopnišču v drugo nadstropje v grajski kapeli in v viteških dvoranah. Zidarji in delavci so namreč kot nestrokovnjaki pozneje pri popravilu, ko so zamazovali po potresu nastale razpoke, na nekaterih mestih tako n. pr. na stopnišču, z malo uničili večje partije fresk. Za to nestrokovno mazaštvo se doslej v več kot 30 letih ni nihče zavel in šele v teh dneh odstranjujejo s podobno malto. Kar z užitkom je opazovati, kako iz podob malte vstajajo sveže barve podob kakor da bi bile naslikane včeraj. Podobno škodo je prizadejal potres z nastalimi razpokami v zidu tudi znamenitim stenskim fresko-slikariam v Rokovi cerkvi. Močno poškodovani sta bili farna cerkev in frančiškanski samostan. Po tem vidimo, da je ob potresu nastala občutna škoda tudi v umetnostnozgodovinskih spomenikih, ki jo odstranjujemo danes.

Kako je bilo poskrbljeno s pomočjo po potresu prizadetim prebivalcem Brežic in javnim ustanovam?

Brez pomoči!

Po današnjem pojmovanju bi za prvo pomoč in tudi za obnovo morala skrbeti v prvi vrsti država sama. Vendar tega od Avstrije že drugače, še manj pa sedaj, ko je bila že v razpadu, ni bilo pričakovati in res ne za-

Potres 29. januarja 1917 je pustil Brežičanom sredi ostre zime takšnele hiše

sred: najhujše zime prepotrebno stredo. Kjer pa bi bilo to še za silo mogoče, so se prebivalci zaradi vedno ponavljajočih se potresnih sunkov bal prebivati v svojih hišah. Mnogo mestnih prebivalcev je zato našlo zasilno bivališče v lesenih barakah, ki so bile postavljene na ozemlju današnjega stadiona. Mnogo jih je pa našlo zatočišče in zasilno bivališče pri znanih in sorodnikih in bližnjih okoliških vaseh.

Casopisi tedanje dobe navajajo, da so se glavni potresni sunki vrstili v smeri jug-sever. Zato so bili na hišah, zidanih s proceljem v tej smeri, skoraj povsod porušeni požarni varnostni zidovi na južni strani, cele strehe ali posamezni deli in močne poškodbe v notranjosti. Najbolj je bila poškodovana Kroflova hiša, kakor nam jo kaže slika spodaj. Mesto je postalo prava razvalina in prebivalstva se je lotevala vedno hujša panika.

Potres v Brežicah je postal splošno avstrijski problem. V Brežice so prihajali priznani avstrijski strokovnjaki, profesorji geologije na univerzi v Gradcu, da bi na kraju samem študirali potresna valovanja in na podlagi tega napovedali skorajšnje umirjenje ter tako spravili prebivalstvo zopet k pogumu. Celotno škodo, ki je zaradi potresa nastala v mestu, so takrat računali na približno več kot 1.000.000 kron.

Kako je bilo poskrbljeno s pomočjo po potresu prizadetim prebivalcem Brežic in javnim ustanovam?

Brez pomoči!

Po današnjem pojmovanju bi za prvo pomoč in tudi za obnovo morala skrbeti v prvi vrsti država sama. Vendar tega od Avstrije že drugače, še manj pa sedaj, ko je bila že v razpadu, ni bilo pričakovati in res ne za-

sledimo v časopisu nobene subvencije od države oziroma ma državnih ustanov. Edina državna pomoč je bila ta, da je poslala posebne vojaške delavske oddelke, ki so ljudem za silo popravili stanovanja v letu 1917 in 1918. Pač pa se je zavzela za pomoč oškodovancem nemška organizacija »Südmark«, ki je to pomoč izkoristila kot propagandno sredstvo. Glavni namen te organizacije je že vedno bil, nuditi finančno podlago za širjenje nemščine v slovenskem delu Stajerske. Na vsa usta je tudi tokrat razglašala, da je pripravljena pomagati »nemškemu« mestecu Brežice. V resnici pa je materialna podpora, ki jo je prispevala »Südmark«, znašala le nekaj tisoč kron. Pomoč kot propagandno gesto je izkoristila tudi še pomembna organizacija »Schulverein«, ki je že desetletja prej imela nalogo, da podpira na Spodnjem Stajerskem razvoj nemških šol. Tudi tokrat je dala kot pomoč oškodovancem v »nemških« Brežicah nekaj tisoč kron, kar dejansko v primerjavi z milijonsko škodo ni predstavljalo ničesar. Nabiralne akcije, športne in kulturne prireditve za pomoč oškodovancem v Brežicah so pripravili v Celju, Mariboru, Gradcu in nekaj malega celo na Dunaju, da bi pomagali »nemškimi« Brežičanom. Vendar, kolikor se da ugotoviti, vsa zbrana pomoč ni dosegla niti sto tisoč kron. To pa bi komaj zadostovalo za zasilno popravilo šolskega poslopja in bolnišnice. Slovensko prebivalstvo od te nemškutarške propagande ni dobilo ničesar.

Dejanske materialne pomoči od monarhije v razvalinah ni bilo več pričakovati. Pomagalo si je prebivalstvo samo z lastno trudnostjo in iznaidljivostjo, da marsikdo šele po letu 1918 v novo nastali državi Jugoslaviji...

Za smeh in dobro voljo bo v torek zvečer poskrbel VESELI TOTI TEATER iz Maribora

„LJUDSKA POTROŠNJA“ TRGOVINA št. 1

pozdravlja občinski praznik Brežic in želi delovnim kolektivom in vsem prebivalcem v Posavju novih uspehov pri graditvi socialistične domovine!

Dela in uspehi brežiške Vinarske zadruge

Vinarsko zadrugo v Brežicah s centralnimi kletmi v Brežini so posavski vinogradniki ustanovili v letu 1939, v času, ko so jim to nujno nabrekli takratni težki življenjski pogoji in silne težave pri vnovčevanju njihovega s strahom in žulji pridelanega vinskega pridelka. Vsa vinska trgovina je bila v predvojni Jugoslaviji v rokah vinskih veletrgovcev in ti so bili tisti, ki so se z delom naših vinogradnikov temeljito okoriščali. Kot druge vinarske zadruge, je bila tudi Vinarska zadruga v Brežicah tista, ki se je tem njihovim težnjam uspešno postavila po robu in to nalogo do svojih članov, pa tudi nečlanov, vedno častno izpolnila. Nemška okupacija je veliko naših ljudi razgnala skoraj po vsej Evropi in tudi veliko vinogradnikov je moralo zapustiti svoje domove. Posledice teh

razmer so hudo občutili tudi naši že tako stari in izčrpani vinogradi, ki so med vojno opešali še bolj. Leto 1945 je pokazalo, da se je nujno treba lotiti obnove vinogradov, obnove, ki bo našim vinogradnikom pripravila lažje, boljše in lepše življenje v novi Jugoslaviji. Delovanje Vinarske zadruge v Brežicah se je zdaj prilagodilo temu velikemu smotru. V Pišecah je v letih 1946—1950 na zemljišču splošno ljudskega premoženja Vinarska zadruga uredila veliko trsnico, moderno silnico in lastni matičnjak. Tako je vsaj v glavnem zadostila ogromnim potrebam vinogradnikov, predvsem zadržniškim po prvovrstnem trsnem materialu za obnovo vinogradov. V letih 1951 in 1952 je kapaciteta trsnice dosegla že 100.000 cepljenk, prav tako pa

se je primerno povečal tudi matičnjak. Z motornimi rigolnimi plugi je Vinarska zadruga zrigolala še skoraj 5 ha veliko zemljišče na Riglinu v Pišecah za vzoren nov vinogradniški nasad, ki je bil nato po navodilih strokovnjakov terenske postaje za obnovo vinogradništva pri OLO Krško in z velikim razumevanjem in podporo okrajnih zadržniških forumov tudi zasajen z mladimi trtami. Isti strokovnjaki so nadzorovali tudi zasaditev skoraj 3 ha ob-

segajočo plantažo breskev, ki je prav tako nastala v sklopu trsnice v Pišecah. Vse te svoje obrate, ki so vsekakor pomenili ogromno pionirsko delo v obnovi povojnega vinogradništva, je Vinarska zadruga v Brežicah po priporočilu Poverjeništvu za kmetijstvo OLO Krško prepustila Vinogradniški obdelovalni zadrugi »Maksa Pleteršnika« v Pišecah, po njeni likvidaciji pa Kmetijski zadrugi v Pišecah, ki vse to še danes upravlja.

Poleg tega je Vinarska zadruga v tej dobi vestno, točno in vedno tudi pravočasno izpolnjevala vse svoje planske naloge v odkupu vinskega pridelka in vedno v celoti izpolnjevala svoje obveznosti. Dokaj vagonov vina pa je zadruga pripravila tudi za izvoz in ga usmerila preko mej naše domovine. Vinarska zadruga šteje danes nekaj nad 1000 članov s polnimi in vplačanimi deleži. V njej so vključeni skoraj vsi napredni vinogradniki spodnjega Posavja tja do Bizeljskega, Kostanjevice in hrvaške meje. Zaradi lažjega odkupa in prevzema vinskega pridelka je zadruga v zadnjih letih ustanovila tudi vrsto založnih kleti, med njimi najvažnejše v Sromljah, Pišecah, Zdolah, Leskovcu in Senušah ter tako prva nakazala, kako je potrebno praktično reševati probleme odkupa, solanja in prodaje vinskega pridelka. Zadruga prevzema oziroma odkupi v normalnih letih približno 100 vagonov mošta oziroma vina. Dobršen del teh količin proda tudi na drobno v svojih gostinskih obratih oziroma točilnicah in založnih

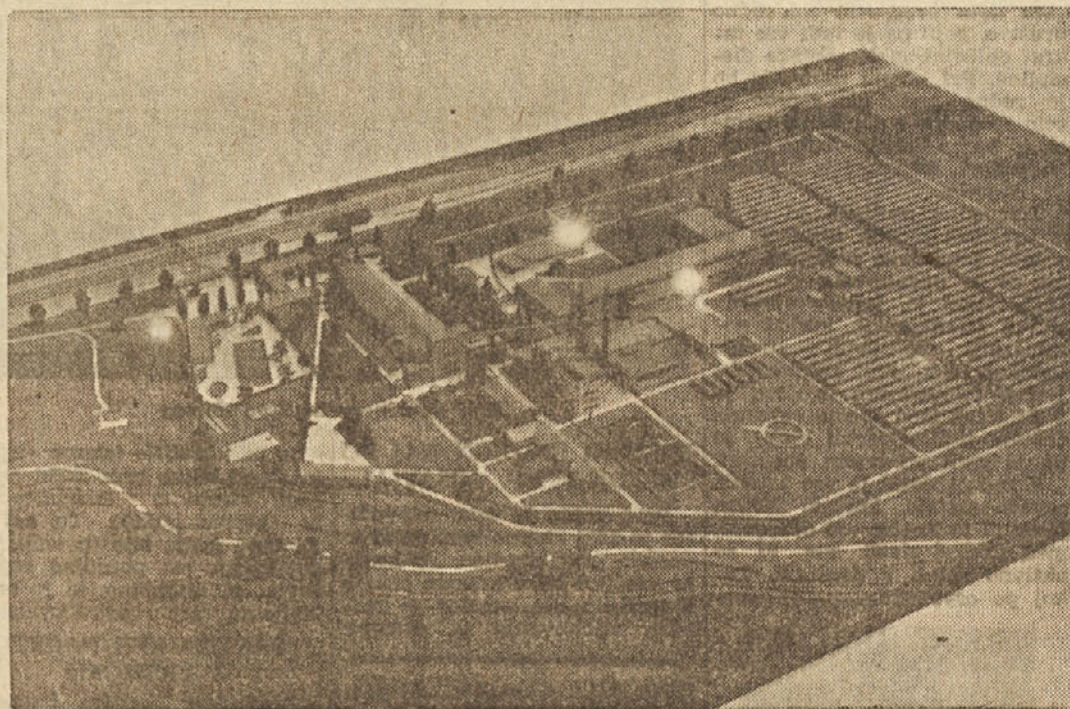
kletah ki so v Brežicah, Trbovljah, Zagrebu, Celju in Soštanjju. Ti obrati so povsod regulatorji cen in kvalitete z ostalimi količinami pa preskrbuje državno, zadrugo kakor tudi privatno gostinsko mrežo po vsej Sloveniji. Zadruga pod upravo in vodstvom vinogradnikov teži predvsem tudi za tem, da posreduje potrošnikom le pristno domače naravno vino. Tako široki krog stalnih odjemalcev in potrošnikov podpira zadržno delo, čeprav se v cenah vina dostikrat v maloprodaji pojavljajo občutne razlike. Zvesti v izvrševanju nalog, ki jih narekujejo naš čas in naše vinogradništvo, je bila zadruga tesno povezana z ostalimi vinarskimi zadrugami v okraju (Bizeljsko, Kostanjevica), prav posebno pa z državnim odkupnim podjetjem »VINO« Brežice. Tako je Vinarska zadruga v Brežicah v polni meri upravičila svoj obstoj, izvrševala svoje poslanstvo in tako zadostila željam in potrebam članov-vinogradnikov. Na drugi strani pa opravlja svoj posel prav tako v splošno zadovoljstvo odjemalcev. —emte—

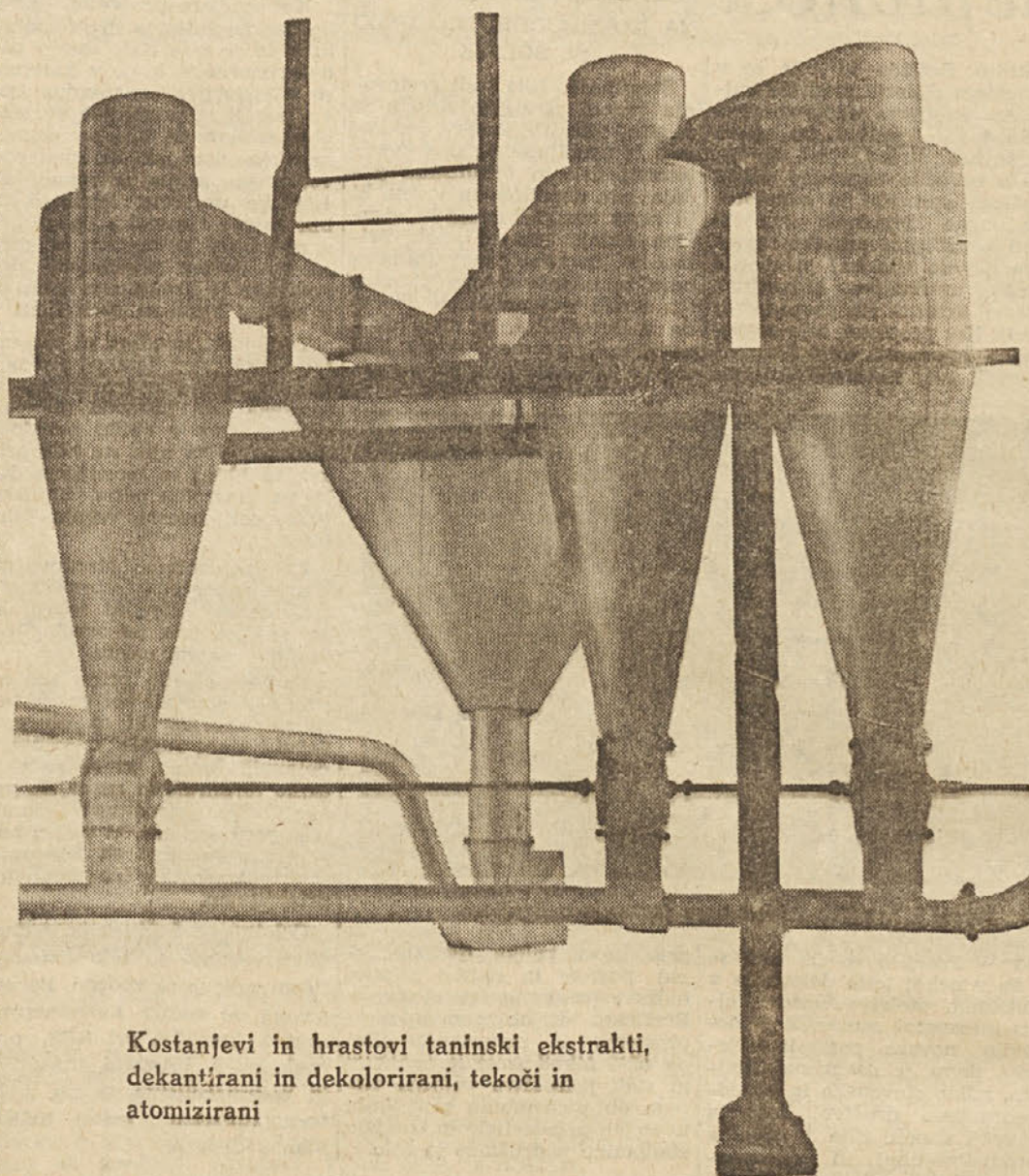

Tovarna celuloze in papirja Videm - Krško

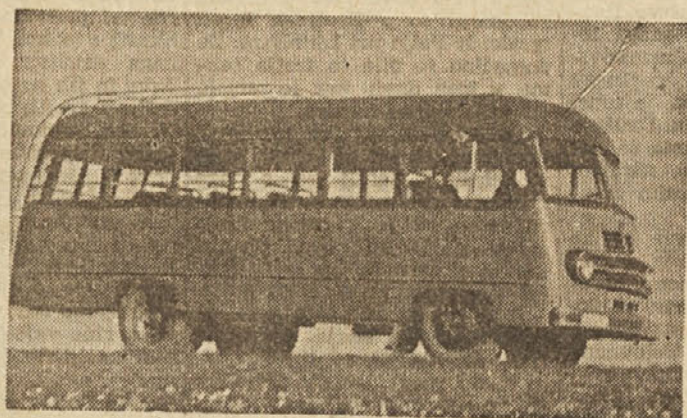
izdeluje vse vrste specialnih celuloz, lomspak in šesovino. Prihodnje leto bo naše podjetje postalo največja in najmočnejša gospodarska organizacija v okraju Krško. Proizvajali bomo tudi rotacijski papir, s čimer bomo krili celotne potrebe naše države in ga tudi izvažali.

Kostanjevi in hrastovi taninski ekstrakti,
dekantirani in dekolorirani, tekoči in
atomizirani

JUGOTANIN - SEVNICA

Telefon štev. 9

AVTOTRANSPORTNO PODJETJE

„Prevoz“ BREŽICE

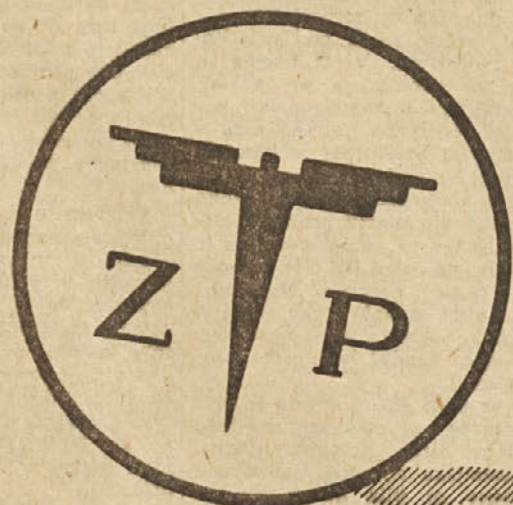

ČESTITA

vsem občanom in delovnim kolektivom ob prvem občinskem prazniku!

*

S Titom nadaljujmo socialistično izgradnjo do končne zmage!

Posavje

Članom kmetijskih zadrug, delovnim kolektivom in vsem delovnim ljudem v Brežicah in Spodnjem Posavju iskrene čestitke ob Posavskem tednu in občinskem prazniku Brežic!

Tovarna
čokolade in likerjev
BRESTANICA

Čestitamo k prvemu občinskemu prazniku in Posavskemu tednu!

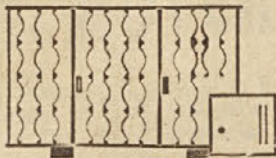
GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE

s svojimi manipulacijami

BREŽICE, KOSTANJEVICA, PIŠECE, SEVNICA
in PLANINA čestita občanom Brežic k ob-
činskemu prazniku in hkrati sporoča, da ima na
zalogi vse vrste trdega in mehkega lesa, kakor
tudi vse vrste kuriva.

TOVARNA
POHIŠTVA
BREŽICE

Pozdravljamo prvi občinski praznik in Posavski
teden z željo, da z novimi delovnimi zmagami
doprinesemo kar največ k izgradnji socializma!

*Pozdravljamo delovno ljudstvo Posavja ob prvem Posavskem
tednu in občinskem prazniku starodavnih slovenskih Brežic!*

Vodna
gospodarska
uprava
BREŽICE

Naše čestitke
ob občinskem prazniku!

Vinaeska zadruza
BREZINA

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO

»KRKA«
Brežice

Pridružujemo se čestitkam ob prvem občinskem prazniku našega
mesta! Vse sile za oskrbo delovnih ljudi!

Delovnim kolektivom v Brežicah in Spodnjem Posavju čestitajo ob prvem Posavskem tednu in občinskem prazniku Brežic

Senovški rudarji

TOVARNA DOKUMENTNEGA in KARTNEGA PAPIRJA RADEČE

telefon 24 — železniška postaja Zidani most

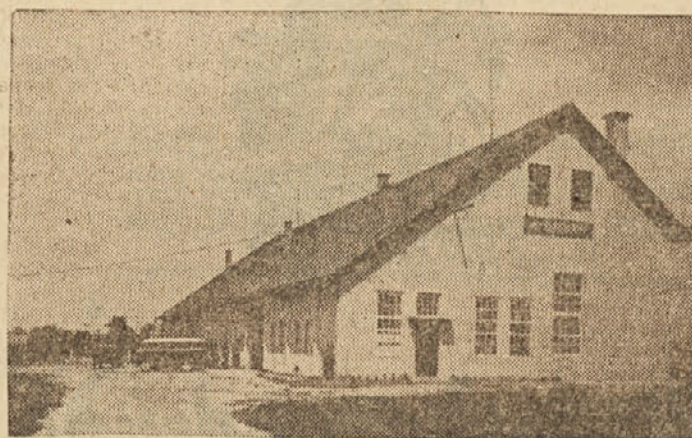
proizvaja vse vrste brezlesnih papirjev in kartonov, specialne papirje, risalni, surovi heliografski in fotografski papir, kopirni papir, razne papirje za filtriranje itd.

Čestitamo delovnim kolektivom in prebivalcem Brežic in Spodnjega Posavja ob 28. oktobru!

Skladišče

PETROL BREŽICE

ČESTITA DELOVNEMU LJUDSTVU OBČINE BREŽICE
K PRVEMU OBČINSKEMU PRAZNIKU!